БЕКІТІЛГЕН
Жалғыз Акционердің шешімімен
«Жасыл даму» ақ-министрдің бұйрығымен
экология және табиғи ресурстар
Қазақстан Республикасының
бастап _____ _____2025 жыл
№_____

ВОЗВРАТНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

«Жасыл даму» АҚ

Жеке қаржылық есептілік
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
тәуелсіз аудитордың есебімен

Мазмұны

«Жасыл даму» АҚ басшылығының 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жеке қаржылық есептілікті дайындау және бекіту жауапкершілігі туралы өтініші ……..……...3

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі ……...……...……4

Жеке қаржылық есептілік

Пайда немесе залал және басқа жиынтық кіріс туралы жеке есеп ……..… ……..……7

Қаржылық жағдай туралы жеке есеп ……...……...……8

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жеке есеп……...….9

Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп ..…….....10

Жеке қаржылық есептілікке ескертпелер ……..……...…11

«Жасыл даму» АҚ басшылығының өтініші жеке қаржылық есептілікті дайындау және бекіту үшін жауапкершілік туралы 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Тәуелсіз аудиторлардың ұсынылған есебінде қамтылған аудиторлардың міндеттерін сипаттаумен бірге қаралуға тиіс төмендегі өтініш акционерлік қоғамның жекелеген қаржылық есептілігіне қатысты аудиторлардың жауапкершілігін ажырату мақсатында жасалды «Жасыл даму» (бұдан әрі – «қоғам»).

Қоғам басшылығы барлық маңызды аспектілерде жағдай бойынша жеке қаржылық жағдайды сенімді көрсететін жеке қаржылық есептілікті дайындауға жауапты 2024 жылғы 31 желтоқсан, сондай - ақ оның қызметінің жекелеген нәтижелері, халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі-ҚЕХС) сәйкес осы күні аяқталған жылдағы ақша қаражатының қозғалысы және капиталдағы өзгерістер.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық жауапты болады:

- Дұрыс таңдауды қамтамасыз ету және есеп саясатының принциптерін қолдану;
- Ақпарат беру, оның ішінде Есеп саясаты туралы мәліметтер, осындай ақпараттың орындылығын, дұрыстығын, салыстырмалылығын және түсінікті болуын қамтамасыз ететін нысанда;
- ҚЕХС талаптарын орындау пайдаланушылардың есептілікті сол немесе өзге мәмілелердің, сондай-ақ өзге де оқиғалардың немесе шарттардың Қоғам қызметінің жекелеген қаржылық жағдайына және жекелеген қаржылық нәтижелеріне тигізетін әсерін түсінуі үшін жеткіліксіз болған жағдайларда қосымша ақпаратты ашу;
- Қоғамның жақын болашақта өз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау.

Басшылық сонымен қатар жауапты:

- Қоғамда ішкі бақылаудың тиімді және сенімді жүйесін әзірлеу, енгізу және оның жұмыс істеуін қамтамасыз ету;
- Бухгалтерлік есеп жүйесін қолдау, кез келген уақытта қоғамның жеке қаржылық жағдайы туралы ақпаратты жеткілікті дәлдікпен дайындау және жеке қаржылық есептіліктің басшылық талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету;
- Қоғам активтерін қорғау және алаяқтық және басқа да теріс пайдалану фактілерін анықтау және болдырмау үшін өз құзыреті шегінде шаралар қабылдау.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін осы жеке қаржылық есептілік 2025 жылғы «07» наурыздағы шығарылымға бекітілді.

Қазақстан Республикасы Астана қаласы «Жасыл даму» акционерлік қоғамы Республика Казахстан город Астана Акционерное общество «Жасыл даму» ЖАСЫЛ ДАМУ акционерлік қоғамы БИН 040340000429

Басқарма Төрағасы
Сәрсенбай Е.Н.

Бас бухгалтер
Анисова Р. А.

SFAI Kazakhstan LLP
www.sfai.kz

13 Al-Farabi Ave., block 1V, office 505
Almaty, 050000
Kazakhstan
Email:info@sfai.kz
Tel.: +7 (727) 327 68 06
+7 (775) 549 86 03

ТОО "SFAI Kazakhstan"
www.sfai.kz

пр. Аль-Фараби 13, блок 1В, офис 505
г. Алматы, 050000
Республика Казахстан
Email:info@sfai.kz
Тел: +7 (727) 327 68 06
+7 (775) 549 86 03

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Жасыл даму» АҚ акционері мен басшылығына

Пікір

Біз 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы Жеке есептен, пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы Жеке есептен, капиталдағы өзгерістер туралы Жеке есептен және ақша қаражатының қозғалысы туралы Жеке есептен тұратын «Жасыл даму» АҚ - ның (бұдан әрі – «қоғам») қоса беріліп отырған жеке қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік көрсетілген күні аяқталған жыл үшін, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелерінен және өзге де түсіндірме жазбалардан тұратын ескертпелер.

Біздің ойымызша, қоса берілген жеке қаржылық есептілік барлық маңызды аспектілерде қоғамның жеке қаржылық жағдайын нақты көрсетеді

2024 жылғы 31 желтоқсан, сондай – ақ оның қызметінің жекелеген қаржылық нәтижелері және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес көрсетілген күні аяқталған жыл үшін ақша қаражатының жекелеген қозғалысы.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз халықаралық аудит стандарттарына (ХАА) сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз бұдан әрі есептің "жеке қаржылық есептілік аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі" бөлімінде сипатталған. Біз бухгалтерлерге арналған халықаралық Этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіби бухгалтерлерінің этика кодексіне (СМСЭБ Кодексі) және Қазақстан Республикасындағы жеке қаржылық есептілік аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес қоғамға қатысты тәуелсізбіз және осы талаптарға және СМСЭБ кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіз бола алатындай жеткілікті және тиісті деп санаймыз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың жеке қаржылық есептілігі үшін жауапкершілігі

Басшылық көрсетілген жеке қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындауға және дұрыс ұсынуға және басшылық жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалануларды қамтымайтын жеке қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты болады.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық қоғамның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашуға және басшылық қоғамды таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниет білдірген жағдайларды қоспағанда, Қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есептілік жасауға немесе оның қандай қызметі болмаған кезде жауапты болады- немесе қызметті жоюдан немесе тоқтатудан басқа басқа нақты балама.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар қоғамның жеке қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

SFAI GLOBAL | KAZAKHSTAN

Жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз-жеке қаржылық есептілікте жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалануларболмайтындығына және біздің пікіріміз бар аудиторлық есепті шығаруда ақылға қонымды сенімділік алу. Ақылға қонымды сенімділік-бұл сенімділіктің жоғары деңгейі, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит әрқашан болған кезде Елеулі бұрмалануларды анықтайтынына кепілдік емес. Бұрмалануларжосықсыз әрекеттердің немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жиынтықта осы жеке қаржылық есептілік негізінде қабылданған пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп болжауға болатын болса, маңызды болып саналады.

ХАА-ға сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз мыналарды орындаймыз:

— жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан жеке қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін негіз бола алатындай жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдемелер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау қаупі қателік нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау қаупінен жоғары, өйткені жосықсыз әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізіп жіберу, ақпаратты бұрмаланған түрде ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;

— біз аудит үшін маңызды ішкі бақылау жүйесін түсінеміз, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, бірақ қоғамның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес;

— біз қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаудың дұрыстығын және басшылық дайындаған тиісті ақпаратты ашуды бағалаймыз;

— біз басшылықтың Қызметтің үздіксіздігі туралы болжамды қолданудың заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдер негізінде қоғамның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туындауы мүмкін оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздік бар – жоғы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы қорытындыға келсек, біз аудиторлық есепте жеке қаржылық есептіліктегі ақпаратты тиісті түрде ашуға назар аударуымыз керек немесе егер мұндай ақпаратты ашу орынсыз болса, біздің пікірімізді өзгертуіміз керек. Біздің қорытындыларымыз аудиторлық есеп беру күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар қоғамның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;

— іс-шара жеке қаржылық есептіліктің тұтастай ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, оның ішінде ақпаратты ашуды, сондай-ақ жеке қаржылық есептілік оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуы қамтамасыз етілетіндей етіп ұсынатындығын бағалайды.

жеке қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін ұйымдардың немесе қоғамның қаржылық ақпаратына қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Біз қоғамға басшылық, бақылау және аудит жүргізуге жауаптымыз. Біз аудиторлық пікірімізге толықтай жауап береміз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырамыз, олардың назарына аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткіземіз.

Куанышбеков Олжас
Бас директор
ЖШС «SFAI Kazakhstan»
Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі
берген № 24020399 аудиторлық қызметпен
айналысуға мемлекеттік лицензия
2024 жылғы «03» маусым

Бостандық ауданы, әл-Фараби даңғылы, 13,
«Нұрлы-тау» БО, 1в блок, 505 кеңсе, Алматы қ.,
Қазақстан Республикасы

Куанышбеков Олжас
Аудитор

Аудитордың 2018 жылғы «12» қаңтардағы
№ МФ0000516 біліктілік куәлігі

2025 жылғы «07» наурыз
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

	Шамамен.	2024 жыл	2023 жыл
ӨКМ қызметінің бағыттарын қаржыландыру бойынша міндеттемелерді орындаудан түсетін кірістер	19	233,121,370	163,056,573
Қызмет көрсетуден түскен түсім	5	378,305	257,694
Кірістердің жиыны		**233,499,675**	**163,314,267**
Бағыттарды қаржыландыруға арналған шығыстар ӨКМ қызметі	19	(123,328,081)	(115,495,221)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін бастапқы тану кезінде танылған Дисконт	10	(72,354,633)	(17,526,873)
ӨКМ қызметінің бағыттарын қаржыландыру үшін ұзақ мерзімді міндеттемелерді есептеу	15	(2,493,691)	(2,861,843)
Қаржы мекемелеріндегі қаражатты өтеу кестесіндегі өзгерістерден дисконтты босату	10	–	2,284,901
ӨКМ Операторының функциясын жүзеге асыруға байланысты әкімшілік шығыстар	7	(639,288)	(561,807)
Көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	6	(508,110)	(686,266)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	7	(2,309,619)	(1,889,905)
Күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резерві		(46,335)	(151,114)
Операциялық пайда		**31,819,918**	**26,426,139**
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер	8	46,810,531	34,212,526
Басқа шығындар		–	(161)
Басқа кірістер		3,753	16,107
Салық салуға дейінгі кіріс		**78,634,202**	**60,654,611**
Табыс салығы бойынша Шығыс	9	(41,087,529)	(32,291,156)
Есепті кезеңдегі пайда		**37,546,673**	**28,363,455**
Басқа жиынтық кіріс/(шығын)			
Кейінгі кезеңдерде (салықтарды шегергенде)пайда немесе залал құрамына қайта жіктелуі мүмкін басқа жиынтық кіріс сомалары:			
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары бойынша таза пайда (залал)		2,403,697	(430,046)
Кейінгі кезеңдерде (салықтарды шегергенде)пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейтін басқа жиынтық кіріс сомалары:			
Материалдық емес активтерді қайта бағалау		–	148,953
Кезең ішіндегі жиынтық табыстың жиыны		**39,950,370**	**28,082,362**

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жеке қаржылық есептілікті қоғам басшылығы 2025 жылғы «07» наурызда мақұлдады және оның атынан оған қол қойылды.

Басқарма Төрағасы
Сәрсенбай Е.Н.

Бас бухгалтер
Анисова Р. А.

	Шамамен.	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Активтер			
Қаржы мекемелеріндегі шоттар	10	60,045,445	9,428,794
Негізгі құралдар		222,434	88,205
Материалдық емес активтер		257,006	182,730
Еншілес ұйымдарға инвестициялар		130,560	130,560
Ұзақ мерзімді активтер		**60,655,445**	**9,830,289**
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	11	183,754,215	277,481,328
Бағалы қағаздарға Инвестициялар	12	125,975,282	13,757,072
Сауда және басқа дебиторлық берешек		23,101	2,575
Басқа қысқа мерзімді активтер	13	525,800	300,313
Қысқа мерзімді активтер		**310,278,398**	**291,541,288**
Активтердің жиыны		**370,933,843**	**301,371,577**
АКЦИОНЕРЛІК КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	14	288,763	288,763
Шартты бөлу бойынша Резерв	14	(20,047,626)	(20,047,626)
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау жөніндегі Резерв		1,973,651	(430,046)
Меншікті капиталдың басқа компоненттері		130,534	144,815
Бөлінбеген пайда		55,551,833	37,633,048
Акционерлік капиталдың жиыны		**37,897,155**	**17,588,954**
Міндеттемелер			
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	9	744,691	45,815
ӨКМ Операторының ұзақ мерзімді міндеттемелері	15	60,128,293	9,442,399
Ұзақ мерзімді міндеттемелер		**60,872,984**	**9,488,214**
Корпоративтік табыс салығы		2,610,110	29,647,186
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	16	344,536	359,780
Бағалау міндеттемелері	17	521,805	429,117
ӨКМ Операторының қысқа мерзімді міндеттемелері	18	268,568,952	243,746,600
Басқа қысқа мерзімді міндеттемелер		118,301	111,726
Қысқа мерзімді міндеттемелер		**272,163,704**	**274,294,409**
Акционерлік капитал мен міндеттемелердің жиыны		**370,933,843**	**301,371,577**

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жеке қаржылық есептілікті қоғам басшылығы 2025 жылғы «07» наурызда мақұлдады және оның атынан оған қол қойылды.

Басқарма Төрағасы
Сәрсенбай Е.Н.

Бас бухгалтер
Анисова Р. А.

	Шамам ен.	2024 жыл	2023 жыл
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ			
Кәдеге жарату төлемдерін жинау	18	306,212,857	269,060,484
Алынған сыйақы		36,162,992	33,322,522
Сатып алушылардан түсетін түсімдер		426,380	294,671
Банк аккредитивін босату		–	217,677
Басқа түсімдер		9,237	20,193
Түсімдердің жиыны		**342,811,466**	**302,915,547**
Қызмет бағыттарын қаржыландыру		(122,761,086)	(116,456,530)
Кәдеге жарату төлемдерін қайтару	18	(135,644)	(655,222)
Тауарлар мен қызметтер үшін жеткізушілерге төлемдер		(1,364,979)	(891,843)
Қызметкерлермен есеп айырысу		(2,293,107)	(1,956,177)
Салықтар және бюджетке төленетін өзге де төлемдер		(384,647)	(347,135)
Басқа төлемдер		(104,523)	(124,943)
Төлемдер Жиыны		**(127,043,986)**	**(120,431,850)**
Операциялық қызметтен табыс салығын төлеуге дейінгі ақша ағындары		**215,767,480**	**182,483,697**
Төленген корпоративтік табыс салығы		(68,026,654)	(17,096,640)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының таза ағыны		**147,740,826**	**165,387,057**
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ			
Бағалы қағаздарды сатып алу	12	(114,721,988)	(14,724,768)
Бағалы қағаздарды өтеуден түсетін түсімдер	12	7,000,000	607,781
Алынған сыйақы	12	6,657,412	123,000
Қаражатты қаржылық бекітулерге орналастыру	10	(120,546,836)	(20,000,000)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(241,554)	(19,000)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған ақша қаражаттарының таза ағыны		**(221,852,966)**	**(34,012,987)**
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТ			
Төленген дивидендтер		(19,642,169)	–
Қаржылық қызметте пайдаланылған ақша қаражаттарының таза ағыны		**(19,642,169)**	**–**
Таза (азаю) / ақша қаражаттары мен олардың баламаларының ұлғаюы		**(93,754,309)**	**131,374,070**
Ақша бағамдарының өзгеруінің әсері		–	1,791
Ақшалай қаражаттар бойынша күтілетін кредиттік залалдар		27,196	(20,376)
Жыл басындағы ақшалай қаражат	11	277,481,328	146,125,843
Жыл соңындағы ақшалай қаражат	11	**183,754,215**	**277,481,328**

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жеке қаржылық есептілікті қоғам басшылығы 2025 жылғы «07» наурызда мақұлдады және оның атынан оған қол қойылды.

Басқарма Төрағасы **Сәрсенбай Е.Н.**

ЖАСЫЛ ДАМУ акционерлік қоғамы БИН 040340008429

Бас бухгалтер **Анисова Р. А.**

	Акционерлік капитал	Шартты бөлу бойынша Резерв	Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау жөніндегі Резерв	Меншікті капиталдың басқа компоненттері	Бөлінбеген пайда	Акционерлік капиталдың жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға	158,203	(20,047,626)	–	–	9,265,455	(10,623,968)
Есепті кезеңдегі пайда	–	–	–	–	28,363,455	28,363,455
Басқа жиынтық шығын	–	–	(430,046)	148,953	–	(281,093)
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	**–**	**–**	**(430,046)**	**148,953**	**28,363,455**	**28,082,362**
Акционерлік капиталды толықтыру	130,560	–	–	–	–	130,560
Бөлінбеген пайдаға қайта жіктеу	–	–	–	(4,138)	4,138	–
2023 жылғы 31 желтоқсанға	**288,763**	**(20,047,626)**	**(430,046)**	**144,815**	**37,633,048**	**17,588,954**
2024 жылғы 1 қаңтарға	288,763	(20,047,626)	(430,046)	144,815	37,633,048	17,588,954
Есепті кезеңдегі пайда	–	–	–	–	37,546,673	37,546,673
Басқа жиынтық табыс	–	–	2,403,697	–	–	2,403,697
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	**–**	**–**	**2,403,697**	**–**	**37,546,673**	**39,950,370**
Бөлінбеген пайдаға қайта жіктеу	–	–	–	(14,281)	14,281	–
Дивидендтер төлеу	–	–	–	–	(19,642,169)	(19,642,169)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	**288,763**	**(20,047,626)**	**1,973,651**	**130,534**	**55,551,833**	**37,897,155**

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жеке қаржылық есептілікті қоғам басшылығы 2025 жылғы «07» наурызда мақұлдады және оның атынан оған қол қойылды.

Республика Казахстан, город Астана, Акционерное общество «Жасыл даму», акционерлік қоғамы
ЖАСЫЛ ДАМУ
акционерлік қоғамы
БИН 040340008429

Басқарма төрағасы
Сәрсенбай Е.Н.

Бас бухгалтер
Анисова Р. А.

1. Жалпы ережелер

а. Ұйымдастырушылық құрылымы және қызметі

«Жасыл даму» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «қоғам») «Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрлігінің «Қазақ экология және климат ғылыми-зерттеу институты» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнын қайта ұйымдастыру туралы «Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 26 шілдедегі № 978 қаулысына сәйкес қайта ұйымдастыру нәтижесінде құрылды.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 18 қаңтардағы № 20 қаулысына сәйкес «Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрлігінің ведомстволық бағынысты ұйымдарының кейбір мәселелері және сыйға тарту шарты бойынша» ӨКМ Операторы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің жарғылық капиталына жеке меншіктен республикалық меншікке қатысу үлесін қабылдау туралы» Қоғам оператор, өндірушілердің (импорттаушылардың) кеңейтілген міндеттемелері болып айқындалды.

2022 жылғы ақпанда қоғам «ӨКМ Операторы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің жарғылық капиталына 100% қатысу үлесі түрінде мүлікті сенімгерлік басқаруға қабылдады.

«Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-нің 2023 жылғы 6 қаңтардағы бұйрығымен акционерлік капиталды 130,560 мың теңгеге ұлғайту жарияланды. Акцияларды төлеу есебіне «ӨКМ Операторы» ЖШС қатысу үлесінің 100 пайызы берілді.

Қоғам қызметінің мақсаты қоршаған ортаның сапасын сақтау, қалпына келтіру және жақсарту, Қазақстан Республикасының Төмен көміртекті дамуға көшуін қамтамасыз ету, оның ішінде Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінде және Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінде көзделген тәртіппен өндірушілердің (импорттаушылардың) кеңейтілген міндеттемелері қағидатын іске асыру арқылы жағдайлар жасау болып табылады.

Қоғам кәдеге жарату төлемдерін жинауға қатысты айрықша құқыққа ие және Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінде белгіленген талаптарға сәйкес өндірушілер мен импорттаушылардан банктік шотқа түскен ақшалай қаражатты жібереді.

Қоғам көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің операторы болып табылады, ол Қазақстан Республикасында көміртегі бірліктерінің сауда жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізілімін қалыптастырады және Қазақстан Республикасының климаттың өзгеруі саласындағы халықаралық шарттарын іске асыру шеңберінде көміртегі бірліктерімен операцияларды жүзеге асырады.

Қоғамның орналасқан жері: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Есіл ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, 11/5 ғимарат, 8 тұрғын емес үй-жай, z05t9x8 пошта индексі.

Қоғамның жалғыз акционері Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады. Қоғам акцияларының 100% мемлекеттік пакетін иелену және пайдалану құқығын жүзеге асыратын мемлекеттік орган Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар министрлігі болып табылады.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қоғамның осы жеке қаржылық есептілігін қоғам басшылығы 2025 жылғы 07 наурызда шығаруға бекітті.

б. Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Қоғам өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асырады. Қоғамның активтері мен міндеттемелері Қазақстан Республикасының аумағында болады. Осының салдарынан Қоғам Қазақстан Республикасының нарықтарында экономикалық және қаржылық тәуекелдерге ұшырайды. Нормативтік-құқықтық база мен салық заңнамасы жетілдіруді жалғастыруда, бірақ әртүрлі түсіндірулер мүмкіндігін береді және құқықтық және фискалдық жүйелердің басқа да кемшіліктерімен бірге Қазақстан Республикасында өз қызметін жүзеге асыратын кәсіпорындар үшін қосымша қиындықтар туғызатын жиі енгізілетін өзгерістерге ұшырайды.

Қоса беріліп отырған жеке қаржылық есептілік Қоғам басшылығының Қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асырудың қолданыстағы жағдайларының қоғамның жекелеген нәтижелеріне және жекелеген қаржылық жағдайына ықтимал әсері туралы бағалауын көрсетеді. Болашақ шаруашылық жағдайларының нақты әсері олардың қоғам басшылығының ағымдағы бағалауларынан өзгеше болуы мүмкін.

2. Жеке қаржылық есептілікті дайындаудың негізгі принциптері

а. Сәйкестік туралы өтініштер

Қоғамның осы жеке қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ҚЕХС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда дайындалды.

Бұл жеке қаржылық есептілікте қоғам туралы жеке ұйым ретінде ақпарат берілген. Топтың 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы шоғырландырылған қаржылық есептілігі мүдделі пайдаланушылар үшін ресми мекен-жайы бойынша және Қоғамның ресми сайтында қол жетімді.

б. Құнын анықтау базасы

Бұл жеке қаржылық есептілік басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын бағалау немесе әділ құн бойынша танылған күнге есепке алынатын қаржы құралдарынан және қаржы құралдарынан басқа, бастапқы құн бойынша есепке алу қағидалары негізінде дайындалған.

ҚЕХС сәйкес жеке қаржылық есептілікті дайындау белгілі бір маңызды есептік бағалауларды пайдалануды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан Қоғамның есеп саясатын қолдану барысында болжамдар бойынша пайымдауларды қолдануды талап етеді. Күрделіліктің немесе жорамалдарды қолданудың жоғары деңгейін қамтитын қолдану салалары, сондай-ақ бағалау мен жорамалдарды қолдану қоғамның жекелеген қаржылық есептілігі үшін елеулі болып табылатын салалар 4-ескертпеде ашылған. Бұл бағалау жеке қаржылық есептілікті дайындау күніне қолда бар ақпаратқа негізделген. Осылайша, нақты нәтижелер бағалау деректерінен өзгеше болуы мүмкін.

в. Қызметтің үздіксіздігі принципі

Қоғамның жеке қаржылық есептілігі қарапайым қызметті жалғастыруды, активтерді сатуды және қарапайым қызмет барысында міндеттемелерді өтеуді көздейтін үздіксіз қызмет принципі негізінде дайындалады.

Басшылық қоғам өзінің үздіксіз қызметін жалғастыра алады деп санайды. Қоғамның басшылығы мен түпкілікті бақылаушы тарапының қызметтің ауқымын жою немесе айтарлықтай қысқарту ниеті де, қажеттілігі де жоқ.

г. Функционалдық валюта

Қоғамның функционалдық валютасы қазақстандық теңге (бұдан әрі – «теңге») болып табылады, ол Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы бола отырып, Қоғам жүргізетін операциялардың экономикалық мәнін және оның қызметіне әсер ететін соған байланысты мән-жайларды барынша жақсы көрсетеді. Қазақстандық теңге сондай-ақ осы жеке қаржылық есептіліктің деректерін ұсыну валютасы болып табылады. Теңгемен ұсынылған барлық сандық көрсеткіштер, егер өзгеше көрсетілмесе, мыңға дейін дөңгелектенеді.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері

а. Негізгі құралдар

Негізгі құралдардың объектілері амортизацияның жинақталған сомаларын және олар болған жағдайда құнсызданудан болған шығындарды шегергендегі өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Өзіндік құнға тиісті активті сатып алуға тікелей байланысты шығындар енгізіледі. Өз күштерімен тұрғызылған (салынған) активтердің өзіндік құнына материалдарға жұмсалатын шығындар, Еңбекке тікелей жұмсалатын шығындар, активтерді мақсатына қарай пайдалану үшін оларды жұмыс жағдайына келтіруге тікелей байланысты барлық басқа шығындар, активтерді бөлшектеуге және жоюға және олар алып отырған учаскені қалпына келтіруге арналған шығындар және қарыздар бойынша капиталдандырылған шығындар кіреді.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Кейінгі шығындар

Кейінгі шығындар болашақта қоғамның қосымша экономикалық пайда алу ықтималдығы жоғары болған жағдайда ғана негізгі құралдардың құнын арттырады. Негізгі құралдар объектісіне күнделікті қызмет көрсетуге байланысты жұмсалған шығындар пайда болған кезеңдегі пайда немесе залал құрамында танылады.

Амортизация

Негізгі құралдар бойынша Амортизация оларды пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде біркелкі есептеу әдісі бойынша есептеледі және пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Амортизация объектіні сатып алған күннен бастап, ал шаруашылық тәсілмен салынған негізгі құралдар объектілері үшін – объект құрылысы аяқталған және оны пайдалануға дайын болған сәттен бастап есептеледі. Жер учаскелері бойынша амортизация есептелмейді. Негізгі құралдардың әртүрлі объектілерін пайдалану мерзімдері келесідей ұсынылуы мүмкін:

- Ғимараттар мен құрылыстар 8-100 жыл;
- Көлік құралдары 8-20 жыл;
- Кеңсе және компьютерлік жабдық 3-10 жыл;
- Басқа да негізгі құралдар 3-20 жыл.

Негізгі құралдар объектісі сатылған жағдайда немесе активті үздіксіз пайдаланудан болашақ экономикалық пайда алу күтілмеген кезде есептен шығарылады. Негізгі құралдар объектілерін сатудан немесе басқа да шығудан түскен кіріс немесе залал сату бағасы мен осы объектілердің баланстық құны арасындағы айырма ретінде айқындалады және пайда немесе залал ретінде танылады.

б. Қаржы құралдарын тану және бағалау

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер қоғам тиісті қаржы құралына қатысты шарт бойынша тарап болған кезде қоғамның қаржылық жағдайы туралы жеке есепте көрсетіледі. Қоғам есеп айырысу күніне есепке алу әдісімен қаржы активтері мен міндеттемелерін сатып алу мен сатудың тұрақты сипаты бар екенін көрсетеді. Осылайша сатып алынған, кейіннен әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары мәміле жасалған сәттен бастап және есеп айырысудың белгіленген күніне дейін сатып алынған құралдар сияқты есепке алынады. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді сатып алуға немесе шығаруға тікелей байланысты транзакциялық шығындар (пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша көрсетілетін қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерден басқа) бастапқы тану кезінде қаржылық активтердің немесе қаржылық міндеттемелердің әділ құнын тиісінше арттырады немесе азайтады. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржылық активтерді немесе қаржылық міндеттемелерді сатып алуға тікелей қатысты транзакциялық шығындар тікелей пайдаға немесе шығынға жатады.

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің құнын кейіннен бағалау үшін пайдаланылатын бухгалтерлік есеп принциптері төменде сипатталған есеп саясатының тиісті ережелерінде ашылады.

Қаржылық активтер

Қаржы активін сатып алу немесе сату шарттары тиісті нарық белгілеген мерзімде қаржы активін жеткізуді талап ететін және бастапқыда әділ құн бойынша бағаланатын, сондай-ақ әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, транзакциялық шығасылар бағаланатын келісім-шарт бойынша жүзеге асырылатын мәміле жасалған күні барлық қаржы активтері танылады және тануды тоқтатады. Әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелетін қаржы активтерін сатып алуға тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар пайда немесе залал құрамында дереу танылады.

«Қаржы құралдары» ХҚЕС (IFRS) 9 шеңберінде болатын барлық танылған қаржы активтері кейіннен қаржы активтерін басқару үшін қоғамның бизнес-моделі және шартта көзделген қаржы активтерінің ақша ағындарының сипаттамалары негізінде амортизацияланған құн немесе әділ құн бойынша бағалануы тиіс.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Қаржы активтерін қайта жіктеу

Қоғам белгілі бір қаржылық активтерді ұстайтын бизнес-модель өзгерген жағдайда, мұндай активтерге қатысты қайта жіктеу жүргізіледі. Жаңа санатқа жататын жіктеуге және бағалауға қойылатын талаптар қоғамның қаржы активтерін қайта жіктеуге әкеп соққан бизнес-модельде өзгерістер туындағаннан кейін бірінші есепті кезеңнің бірінші күнінен бастап перспективалы түрде қолданылады. Шартта көзделген ақша ағындарындағы өзгерістер төменде келтірілген «қаржы активтерін тануды өзгерту және тоқтату» есеп саясатына сәйкес талданады.

Қаржы активтерін тануды өзгерту және тоқтату

Егер бастапқы тану күні мен қаржы активін өтеу күні арасындағы кезеңде актив бойынша ақша ағындарын реттейтін шарттық шарттар қайта қаралса немесе өзгеше өзгертілсе, қаржы активін өзгерту орын алады. Модификация шартта көзделген ақша ағындарының сомасына және/немесе мерзімдеріне уақыттың сол сәтінде немесе болашақта уақыт сәтінде әсер етеді.

Қоғамның қаржылық активін өзгерту кезінде бұл модификация активті тануды тоқтатуға әкелетінін бағалайды. Қоғамның саясатына сәйкес, егер шарттық шарттарда елеулі айырмашылықтарға әкеп соқтырса, модификация тануды тоқтатуға әкеледі. Өзгертілген шарттар бастапқы шарттық шарттардан айтарлықтай ерекшеленетінін анықтау үшін қоғам сапалық факторларды талдайды. Мысалы, шарттар өзгергеннен кейін шартта көзделген ақша ағындары негізгі қарыз шотына төлемдер мен пайыздарды қамтиды.

Қаржы активін тану тоқтатылған жағдайда ОК бойынша бағалау резерві осы күнге активтің таза баланстық құнын айқындау үшін тану тоқтатылған күнге қайта бағаланады. Жаңа шарттарға сәйкес қайта қаралған баланстық құн мен жаңа қаржы активінің әділ құны арасындағы айырмашылық тануды тоқтатудан пайда немесе шығынға әкеледі. Жаңа қаржы активіне қатысты ОК бойынша бағалау резервінің шамасы жаңа қаржы активі пайда болған сәтте кредиттік-құнсызданған деп есептелетін сирек жағдайларды қоспағанда, келесі 12 айдағы ОК шамасы негізінде есептелетін болады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Қоғам әрдайым сауда-саттық дебиторлық берешегі бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындарды мойындайды. Мұндай қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік залалдар қарыз алушыға тән факторларға, жалпы экономикалық жағдайларға және есепті күндегі жағдай бойынша жағдайлардың ағымдағы және болжамды дамуын бағалауға түзетілген қоғамда кредиттік залалдардың пайда болуының өткен тәжірибесіне негізделген бағалау резервтерінің матрицасын пайдалана отырып бағаланады.

Басқа қаржы құралдарына қатысты қоғам бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі орын алған жағдайда, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдарды таниды. Алайда, егер есепті күндегі жағдай бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы болмаса, қоғам осы қаржы құралы бойынша кредиттік залалдар үшін бағалау резервін 12 айлық күтілетін кредиттік залалға тең сомада бағалауға тиіс.

Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар-бұл қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі ішінде дефолттың барлық ықтимал жағдайлары салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік залалдар.

12 айлық күтілетін кредиттік залал, керісінше, есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолт салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік залалды білдіретін, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдың бір бөлігі болып табылады.

Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі

Бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғайғанын талдау кезінде қоғам есепті күндегі жағдай бойынша қаржы құралы бойынша дефолт тәуекелін бастапқы тану күніндегі қаржы құралы бойынша дефолт тәуекелімен салыстыруы тиіс. Мұндай талдауды орындау кезінде қоғам негізделген және расталатын сандық және сапалық ақпаратты, оның ішінде өткен тәжірибені, шамадан тыс шығындар мен күш-жігерсіз қол жетімді болжамды ақпаратты қарастыруы керек.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Талдауды орындау үшін болжамды ақпарат қоғам борышкерлері экономикалық сарапшылардан, қаржылық талдаушылардан, үкіметтік органдардан және басқа да осыған ұқсас ұйымдардан алынған қызметті жүзеге асыратын салалардың даму перспективалары туралы деректерді, сондай-ақ қоғамның негізгі қызметіне байланысты нақты және болжамды экономикалық ақпараттың әртүрлі сыртқы көздерін талдауды қамтуы тиіс.

Атап айтқанда, несие тәуекелінің бастапқы танылғаннан бері айтарлықтай өскенін бағалау кезінде келесі ақпаратты ескеру қажет:

1. қаржы құралының ішкі немесе сыртқы несиелік ұпайының нақты немесе күтілетін айтарлықтай нашарлауы;
2. борышкердің өз міндеттемелерін орындау қабілетінің айтарлықтай өзгеруіне әкелетін коммерциялық, қаржылық немесе экономикалық жағдайлардың бар немесе болжамды қолайсыз өзгерістері;
3. борышкердің операциялық қызметі нәтижелерінің нақты немесе күтілетін елеулі нашарлауы;
4. сол борышкердің басқа қаржы құралдары бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі.

Жоғарыда аталған бағалаудың нәтижелеріне қарамастан, қоғам қаржылық актив бойынша несиелік тәуекел шарттық төлемдер 30 күннен астам кешіктірілген кезде бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өсті деп болжайды.

Есептен шығару

Қаржылық активтер қоғамда қаржылық активті қайтару туралы ақылға қонымды үміт болмаған кезде есептен шығарылады (толық немесе ішінара). Бұл қоғам қарыз алушының есептен шығарылатын сомаларды өтеу үшін жеткілікті ақша ағындарын тудыратын активтері немесе кіріс көздері жоқ деп шешеді. Есептен шығару тануды тоқтатуды білдіреді. Қалпына келтіру құнсызданудан түсетін табысқа әкеледі. Қамтамасыз етілген қаржылық активтер сатудан немесе кепілмен қамтамасыз етуді өндіріп алудан түскен кез келген түсімдерді алғаннан кейін есептен шығарылады.

Дефолтты анықтау

Қоғам дефолт қаржы активі 91 күнге және одан жоғары мерзімге кешіктірілген кезден кешіктірілмей келеді деп санайды, егер ұйымда төлемнің үлкен кідірісін көздейтін дефолт критерийін пайдалану неғұрлым орынды екенін көрсететін негізделген және расталған ақпарат болған жағдайларды қоспағанда.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттемелер, бастапқыда танылған кезде, тиісінше, пайда немесе шығын, қарыз алу және қарыз немесе туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда мәміле бойынша тікелей байланысты шығындарға кредиттер мен қарыздар болған жағдайда ұлғайтылған әділ құн бойынша танылады.

Қоғамның қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа кредиторлық берешек жатады.

Сауда-саттық кредиторлық берешек бастапқыда әділ құн бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

в. Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Қолма-қол ақша және ақша қаражаттарының баламалары-бұл қолма-қол ақшаның белгілі бір сомасына оңай айырбасталатын және құнының шамалы өзгеруіне ұшырайтын баптар. Қолма-қол ақша мен ақша қаражаттарының баламалары бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз барлық банктік депозиттерді қамтиды. Ұсыну сәтінде үш айдан астам мерзімге пайдалануға қатысты шектеулер бар қаражат қаржы жағдайы туралы жеке есепте де, ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есепте де ақша қаражаты мен ақша қаражатының баламаларының құрамынан шығарылады. Ақша қаражаттары мен ақша қаражаттарының баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, өйткені (і) олар шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұсталады және бұл ақша ағындары тек негізгі қарыз бен пайыз есебінен төлемдер болып табылады және (іі) олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмайды.

г. «РЕПО» және кері «РЕПО» мәмілелері бойынша келісім

Өз қызметі барысында Қоғам қаржы активтерін сатып алу және кері сату туралы келісімдер (бұдан әрі – «кері РЕПО келісімдері») жасасады. РЕПО және кері РЕПО операцияларын қоғам сауда мақсатында өтімділікті басқару элементі ретінде пайдаланады. РЕПО келісімдері кепілдендірілген қаржыландыру операциялары ретінде қарастырылады. РЕПО келісімдері бойынша сатылған бағалы қағаздар қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетіледі және егер қамтамасыз етуді алған Тарап алынған қамтамасыз етуді сатуға немесе қайта кепілге қоюға құқылы болса, РЕПО келісімдері бойынша кепілге салынған бағалы қағаздар ретінде жіктеледі. Тиісті міндеттеме несиелік мекемелердің немесе клиенттердің қаражатында көрсетіледі. Кері РЕПО келісімдері бойынша сатып алынған бағалы қағаздар сәйкесінше несиелік мекемелердегі қаражат немесе ақша қаражаттары және олардың баламалары ретінде есепке алынады. Сату бағасы мен кері сатып алу арасындағы айырмашылық пайыздық кіріс ретінде қарастырылады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, РЕПО келісімдерінің қолданылу кезеңінде есептеледі.

д. Қаржы мекемелеріндегі қаражат

Қаржы институттарындағы қаражатқа шарттық ақша ағындары тек негізгі қарыз шотына төлемдер мен пайыздарды қамтитын, сондай-ақ шартта көзделген ақша ағындарын алуға бағытталған, тек негізгі қарыз шотына төлемдер мен пайыздарды қамтитын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын салымдар кіреді. Амортизацияланған құн бойынша салымдар құнсыздануға арналған резервтерді шегергендегі амортизацияланған құн бойынша қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетіледі.

Несиелік мекемелердегі қаражат бастапқыда әділ құн бойынша және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

е. Резервтер

Резервтер қоғамда болған оқиғалардан туындаған ағымдағы заңды немесе тәжірибеден туындайтын міндеттеме болған кезде танылады, сондай-ақ міндеттемені өтеу үшін экономикалық пайдаға байланысты қаражаттың кетуі ықтималдығы бар және осы міндеттеменің сомасы сенімді түрде бағалануы мүмкін.

Резервтер ретінде көрсетілген сомалар міндеттемеге байланысты тәуекелдер мен белгісіздіктерді ескере отырып, есепті кезеңнің соңында міндеттемені өтеу үшін қажет болатын шығындарды қоғамның ең жақсы бағасын білдіреді. Резерв ағымдағы міндеттемені шешу үшін бағаланған ақша ағындарын пайдалана отырып бағаланған кезде, оның баланстық құны осы ақша ағындарының ағымдағы құнын білдіреді (ақшаның уақытша құнының әсері айтарлықтай болған кезде).

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

ж. Қызметкерлердің сыйақылары

Қызметкерлердің қысқа мерзімді сыйақылары бойынша міндеттемелер тиісті қызмет көрсетілетін кезеңдегі пайда немесе залал құрамындағы шығыстар деп танылады. Резерв қысқа мерзімді бонустар бойынша күтілетін төленетін сыйақының мөлшеріне құрылады, егер қоғам қызметкердің жұмысы салдарынан осындай сыйақыны төлеу бойынша ағымдағы заңды міндеттемесі болса және осы сыйақының мөлшері жеткілікті сенімділік дәрежесімен бағалануы мүмкін болса.

з. ӨКМ қызметінің бағыттарын қаржыландыру бойынша міндеттемелерді орындаудан түсетін кірістер

Қоғамның қызметі өндірушілердің (импорттаушылардың) және оның (олардың) қаптамасының кеңейтілген міндеттемелері қолданылатын өнімнің (тауарлардың) тұтынушылық қасиеттерін жоғалтқаннан кейін пайда болған қалдықтарды жинауды, тасымалдауды, қайта өңдеуді, залалсыздандыруды, пайдалануды және (немесе) кәдеге жаратуды, сондай-ақ электр -жанармай құю станциялары.

Қоғам ӨКМ қызметі бойынша операцияларға қатысты есеп саясатын әзірледі. Есепке алу саясатына сәйкес кәдеге жарату төлемдері түріндегі ақша қаражатының түсімдері міндеттемелер ретінде танылады және Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің талаптарында белгіленген өндірушілердің (импорттаушылардың) кеңейтілген міндеттемелері операторы қызметінің бағыттары бойынша шығыстардың жұмсалуына қарай кірістер құрамында көрсетіледі. Қоғам кірістер мен шығыстардың егжей-тегжейлі көрінісін жеке пайда немесе залал туралы есепте және басқа жиынтық кірістерде қабылдады.

Кірістер сомасы (ӨКМ операторы қызметінің бағыттарын қаржыландыру үшін пайдаланылған төлем сомасы) қоғамның ӨКМ міндеттемелерін орындауына тең.

и. Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім тауарларды немесе көрсетілетін қызметтерді бақылау сатып алушыға берілген кезде танылады және қоғамның осындай тауарларға немесе көрсетілетін қызметтерге айырбас ретінде алу құқығын күтетін өтемді көрсететін сомада бағаланады.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім негізінен қоршаған ортаны қорғау және экология мәселелері бойынша консультациялық қызметтермен ұсынылады.

Қоғам кезең ішінде консультациялық қызметтерге қатысты кірісті таниды, өйткені сатып алушы бір уақытта пайда алады және тұтынады. Қоғам қызметтердің орындалу дәрежесін бағалау үшін Нәтижелер әдісін қолданады, өйткені қоғамның күш-жігері (яғни, жұмсалған уақыт) мен сатып алушыға қызмет көрсету арасында тікелей байланыс бар. Қоғам кірісті жалпы уақытқа қатысты жұмсалған уақыт негізінде таниды келісімшарттарда қарастырылған.

Сауда дебиторлық берешек

Сауда-саттық дебиторлық берешегі қоғамның шартсыз болып табылатын өтемақы алу құқығын білдіреді (яғни, мұндай өтемақы төленуге жататын сәттің басталуы тек уақыттың өтуіне байланысты).

Шарт бойынша активтер

Шарт бойынша Актив қоғамның сатып алушыға берілген тауарларға немесе қызметтерге айырбастау үшін өтемақы алу құқығы болып табылады. Егер қоғам Сатып алушы өтемді төлегенге дейін немесе өтем төлеуге жататын сәтке дейін Тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға берсе, онда шартты болып табылатын алынған өтемге қатысты шарт бойынша актив танылады.

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме-бұл сатып алушыға қоғам сатып алушыдан өтемақы алған тауарларды немесе қызметтерді беру міндеті. Егер сатып алушы өтемді төлесе қоғам тауарды немесе қызметті сатып алушыға бермес бұрын, төлем жүзеге асырылған сәтте шарт бойынша міндеттеме танылады. Шарт бойынша міндеттемелер қоғам келісімшарттар бойынша өз міндеттерін орындаған кезде кіріс ретінде танылады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

к. Салықтар

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы табыс салығы бір жылдағы салық салынатын пайда негізінде есептеледі. Салық салынатын пайда жеке пайда немесе залал туралы есепте және басқа жиынтық кірістерде көрсетілген таза пайдадан ерекшеленеді, өйткені ол басқа есепті кезеңдерде салық салынатын немесе шегерілетін кірістер мен шығыстардың сомаларын қамтымайды, сонымен қатар ешқашан салық салынатын немесе шегерілетін деп танылмайтын сомаларды қамтымайды. Қоғамның ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттемелері осы жеке қаржылық есептілік шығарылған күні қолданыста болған салық ставкасы бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық есептілік күніндегі жеке қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы уақытша айырмашылықтарды анықтау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайда алу ықтималдығы тоқтатылған шамада төмендейді және екіталай деп бағаланады. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және болашақ салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін өтеуге мүмкіндік беретін шамада танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің өтелуін талдау кезінде қоғам жеке қаржылық есептіліктің басқа бөлімдерінде, сондай-ақ басшылық есептерінде қолданылатын болжамдарға сүйенеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері есепті күні қолданыста болған немесе мәні бойынша қабылданған салық ставкаларын (және салық заңнамасын) негізге ала отырып, активті іске асыру немесе міндеттемені өтеу кезеңінде қолданылатын салық ставкалары бойынша бағаланады. Пайда немесе залал құрамында емес деп танылған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе залал құрамында да танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтардың баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес не ЖСҚ құрамында не тікелей өз капиталында танылады.

Қоғам кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін, егер оның ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы ағымдағы салық активтерін есепке алуға заңды түрде қорғалған құқығы болса және кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері бір салық органы бір салық міндеттемесінен алатын табыс салығына қатысты болса ғана өзара есепке алуды жүргізеді. операцияларына салық салынатын немесе операцияларына салық салынатын әртүрлі ұйымдардан алынатын ұйымдар, ағымдағы салық міндеттемелері мен таза негіздегі активтер бойынша есеп айырысуды жүзеге асыруға немесе осы активтерді іске асыруға және кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің немесе активтерінің елеулі сомаларын өтеу немесе өтеу күтілетін болашақ кезеңдердің әрқайсысында осы міндеттемелерді бір мезгілде өтеуге ниетті.

л. Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы тану кезінде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру нәтижесінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны олардың сатып алу күніндегі әділ құны болып табылады.

Бастапқы танылғаннан кейін материалдық емес активтер қайта бағалау күніндегі оның әділ құнын білдіретін қайта бағаланған құн бойынша кез келген кейінгі жинақталған амортизацияны және құнсызданудан кейінгі кез келген жинақталған шығындарды шегергенде есепке алынады.

Амортизация

Амортизация активтің есептік қалдық құнын шегергендегі өзіндік құны негізінде есептеледі. Материалдық емес активтердің амортизациясы, әдетте, осы активтер пайдалануға дайын болған сәттен бастап есептеледі және оларды тиімді пайдаланудың тиісті мерзімдері ішінде сызықтық тәсілмен кезең ішіндегі пайда немесе залал ретінде танылады, өйткені дәл осы әдіс кәсіпорынның осы активтерден болашақ экономикалық пайданы тұтынуының күтілетін сипатын дәл көрсетеді.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Есепті және салыстырмалы кезеңдерде материалдық емес активтерді пайдалы пайдаланудың күтілетін мерзімдері келесідей болды:

— Лицензия	3-20 лет;
— Бағдарламалық қамтамасыз ету	3-15 лет;
— Басқалары	3-15 лет.

м. Жалға алу

Шарт жасалған сәтте қоғам келісімнің жалдау болып табылатындығын немесе оның жалдау белгілері бар-жоғын бағалайды. Басқаша айтқанда, қоғам Шарттың өтемақы орнына белгілі бір уақыт аралығында сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығын беретіндігін анықтайды.

Қоғам жалға алушы ретінде

Қоғам қысқа мерзімді және құны төмен активтерді жалға алуды қоспағанда, барлық жалдау шарттарын тану мен бағалауға бірыңғай тәсіл қолданады. Қоғам жалдау төлемдерін жүзеге асыруға қатысты жалдау міндеттемелерін және базалық активтерді пайдалану құқығын білдіретін пайдалану құқығы түріндегі активтерді таниды.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Қоғам активтерді жалдау басталған күнге пайдалану құқығы түрінде таниды (яғни базалық актив пайдалануға қол жетімді болатын күн). Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетумен жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергенде бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны жалдау бойынша алынған ынталандыру төлемдерін шегергенде, жалдау басталған күні немесе осындай күнге дейін жүргізілген жалдау бойынша танылған міндеттемелердің, бастапқы тікелей шығындардың және жалдау төлемдерінің шамасын қамтиды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа мерзімінде желілік әдіспен амортизацияланады: жалдау мерзімі немесе активтерді пайдаланудың болжамды мерзімі.

Егер жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығы қоғамға ауысса немесе активтің бастапқы құны оны сатып алу опционының орындалуын көрсетсе, актив оның пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау басталған күні қоғам жалдау мерзімі ішінде жүзеге асырылуы тиіс жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін таниды. Жалдау төлемдеріне кез келген ынталандырушы жалдау төлемдерін шегергендегі тұрақты төлемдер (соның ішінде мәні бойынша тіркелген төлемдер), индексте немесе мөлшерлемеге байланысты өзгермелі жалдау төлемдері және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленеді деп күтілетін сомалар кіреді. Жалдау төлемдеріне, егер қоғамның осы опционды орындайтынына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционының ереуіл бағасы және егер жалдау мерзімі қоғамның жалдау опционының ықтимал орындалуын көрсетсе, жалдау ақысын төлеу кіреді.

Индексте немесе ставкаға тәуелді емес ауыспалы жалдау төлемдері осындай төлемдерді жүзеге асыруға әкелетін оқиға немесе шарт туындаған кезеңде шығыстар ретінде танылады (олар тауарлық-материалдық қорларды өндіруге жұмсалған жағдайларды қоспағанда).

Жалдау төлемдерінің дисконтталған құнын есептеу үшін қоғам жалдау басталған күні қосымша қарыз қаражаттарын тарту мөлшерлемесін пайдаланады, өйткені жалдау шартына енгізілген пайыздық мөлшерлемені оңай анықтау мүмкін емес. Жалға алу басталған күннен кейін пайыздарды есептеуді көрсету үшін жалдау міндеттемелерінің шамасы ұлғаяды және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азаяды. Сонымен қатар, қоғам жалдау міндеттемелерінің баланстық құнын өзгерткен, жалдау мерзімі өзгерген, жалдау төлемдері өзгерген немесе базалық активті сатып алу опционының бағасы өзгерген жағдайда қайта бағалайды.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Қысқа мерзімді және төмен құнды активтерді жалға алу

Қоғам өзінің қысқа мерзімді кеңсе үй-жайын жалдау шарттарына (яғни жалдау басталған күні жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және базалық активті сатып алуға опционы жоқ шарттарға) қысқа мерзімді жалдауға қатысты танудан босатуды қолданады.

н. Акционерлік капитал

Акционерлік капитал

Жай акциялар және дискрециялық дивидендтерге құқықтары бар өтеуге жатпайтын артықшылықты акциялар меншікті капиталдың құрамында көрсетіледі. Бизнесті біріктіру жағдайларын қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші тараптарға көрсетілетін қызметтерге ақы төлеуге арналған шығындар осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың азаюы ретінде меншікті капиталдың құрамында көрсетіледі. Алынған қаражаттың әділ құнының шығарылған акциялардың номиналды құнынан асып кету сомасы қосымша капитал ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және олар есепті күнге дейін жарияланған жағдайда ғана есепті күнге меншікті капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін ұсынылса немесе жарияланса, бірақ шығарылымға жеке қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін есептілікте ашылады.

Шартты бөлу бойынша резервтер

Қоғам Өз акционерінің атынан немесе оның тапсырмасы бойынша нарықтық емес шарттарда мәмілелер жасасқан кезде берілген қаражат немесе мүлік пен осы активтердің әділ құны арасындағы теріс айырма капитал құрамында көрсетіледі, осы айырма «шартты бөлу жөніндегі Резерв» бабы бойынша Қоғамның жеке қаржылық есептілігінде көрсетіледі.

о. Жаңа стандарттар, қолданыстағы стандарттар мен түсіндірулерге түсініктемелер мен түзетулер

Қоғам алғаш рет 2024 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енетін кейбір стандарттар мен түзетулерді қолданды (егер басқаша көрсетілмесе). Қоғам шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданбаған.

ХҚЕС-ке түзетулер (IFRS) 16 – «кері жалдау сату операциясы шеңберіндегі жалдау міндеттемесі»

16 ХҚЕС (IFRS) түзетулері сатушы-жалға алушының сатушы-жалға алушыда сақталатын пайдалану құқығына қатысты кез келген пайда немесе залал сомасын сатушы-жалға алушының мойындауын болдырмау үшін сатушы-жалға алушының кері жалдау сату операциясынан туындайтын жалдау міндеттемесін бағалау кезінде қолданатын талаптарын нақтылайды.

Бұл түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХҚЕС-ке түзетулер (IAS) 1 – «міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу»

ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеуге қатысты талаптарды нақтылайды. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы деп түсініледі;
- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы керек;
- міндеттемелерді жіктеуге ұйымның міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдығы әсер етпейді;
- міндеттеме шарттары оның жіктелуіне әсер етпейді, егер айырбасталатын міндеттемеге енгізілген туынды құралдың өзі үлестік құрал болса.

Сонымен қатар, несиелік келісімге байланысты туындайтын міндеттеме ұзақ мерзімді болып жіктелген және ұйымның осы міндеттемені реттеуді кейінге қалдыру құқығы он екі ай ішінде Болашақ келісімдердің сақталуына байланысты болатын жағдайларда ақпаратты ашу туралы талап енгізілді.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Бұл түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХҚЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулері – «жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдер»

ХҚЕС (IAS) 7 ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп және ХҚЕС (IFRS) 7 қаржы құралдары: ақпаратты ашу түзетулері, онда жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдердің сипаттамалары сипатталған және осындай келісімдер туралы қосымша ақпаратты ашуға қатысты талаптар қамтылған. Ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің ұйымның міндеттемелеріне, оның ақша ағындарына және өтімділік тәуекеліне әсерін түсінуге көмектесуге бағытталған.

Бұл түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде қоғамның жеке қаржылық есептілігі шығарылған күні шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсініктемелер берілген. Қоғам осы стандарттарды, түзетулер мен түсініктемелерді, егер олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

ХҚЕС (IAS) 21 түзетулері – «айырбастаудың шектеулі мүмкіндігі»

2023 жылдың тамызында ХҚЕС кеңесі Компанияның валюта айырбастау мүмкіндігін қалай бағалауы керектігін және айырбастау мүмкіндігі болмаған жағдайда спот айырбас бағамын қалай анықтауы керектігін нақтылау үшін 21 «валюта бағамының өзгеруінің әсері» ХҚЕС (IAS) түзетулерін шығарды. Түзетулер сонымен қатар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға басқа валютаға айырбасталмайтын валютаның компанияның қаржылық нәтижелеріне, қаржылық жағдайына және ақша ағынына қалай әсер ететінін немесе әсер ететінін түсінуге мүмкіндік беретін ақпаратты ашуды талап етеді.

Түзетулер 2025 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі, бірақ ақпаратты ашу қажет болады. Түзетулерді қолдану кезінде компания салыстырмалы ақпаратты қайта есептей алмайды.

Түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

Қаржы құралдарын жіктеу және бағалау талаптарына түзетулер-ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулер

2024 жылдың 30 мамырында ХҚЕС Кеңесі ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулерін жариялады:

- электрондық төлемдер жүйесі арқылы өтелген кейбір қаржылық міндеттемелер бойынша жаңа ерекшелікпен кейбір қаржылық активтер мен міндеттемелерді тану және тануды тоқтату күнін нақтылау;
- қаржы активінің SPPI критерийіне (тек негізгі қарыз бен пайыздарды төлеу)сәйкес келетіндігін бағалау бойынша қосымша нұсқаулық беру және түсіндіру;
- ақша ағындарын өзгерте алатын келісімшарттық шарттары бар белгілі бір құралдар үшін жаңа ақпаратты ашуды қосу (мысалы, қоршаған ортаны қорғау, әлеуметтік саясат және корпоративтік басқару (ESG)мақсаттарына қол жеткізуге байланысты сипаттамалары бар кейбір құралдар; және
- басқа жиынтық кіріс (FVOCI) арқылы әділ құны бойынша бағаланатын компания жіктеген үлестік құралдарға қатысты ақпаратты ашу.

Түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

ХҚЕС (IFRS) 18 «қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу»

2024 жылдың сәуірінде ХҚЕС Кеңесі ХҚЕС (IFRS) 18 жариялады – қаржылық есептілікте, әсіресе пайда мен залал туралы есептің баптарына қатысты ақпаратты жақсартылған ұсыну мен ашудың жаңа стандарты. 18 ХҚЕС (IFRS) енгізген негізгі өзгерістер мыналарға байланысты:

- пайда немесе залал туралы есеп құрылымымен;
- ұйымның қаржылық есептілігінен тыс ұсынылатын пайда мен шығынның белгілі бір көрсеткіштерін қаржылық есептілікте қажетті ашу (яғни басшылық белгілеген қызмет көрсеткіштері); және
- негізгі қаржылық есептерге және жалпы ескертулерге қолданылатын ақпаратты біріктіру және бөлшектеу бойынша жақсартылған талаптармен қамтамасыз етіледі.

ХҚЕС (IFRS) 18 ХҚЕС (IAS) 1 ауыстырады, бірақ көптеген қолданыстағы ХҚЕС (IAS) 1 принциптері аз өзгерістермен сақталады. 18 ХҚЕС (IFRS) қаржылық есептіліктегі баптарды тану мен бағалауға әсер етпейді, бірақ ұйым «операциялық пайда немесе шығын» ретінде ұсынатын нәрсені өзгерте алады. 18 ХҚЕС (IFRS) 2027 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі есепті кезеңдерге, сондай-ақ салыстырмалы ақпаратқа қолданылады.

Түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ХҚЕС (IFRS) 19 «жария есептілігі жоқ еншілес компаниялар: ақпаратты ашу»

Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары кеңесі (IASB) еншілес компаниялар үшін жаңа ХҚЕС Бухгалтерлік есеп стандартын шығарды. ХҚЕС (IFRS) 19 сәйкес, белгілі бір критерийлерге сәйкес келетін еншілес компанияларға ақпаратты ашу көлемін қысқарта отырып, ХҚЕС Бухгалтерлік есеп стандарттарын пайдалануға рұқсат етіледі. 19 ХҚЕС (IFRS) қолдану еншілес компаниялардың қаржылық есептілігін дайындау шығындарын азайтуға көмектеседі, сонымен бірге олардың қаржылық есептілігін пайдаланушылар үшін ақпараттың пайдалылығын сақтайды. Қаржылық есептілікті дайындау кезінде ҚЕХС Бухгалтерлік есеп стандарттарын қолданатын еншілес компаниялар өздерінің қаржылық есептерін пайдаланушылардың ақпараттық қажеттіліктерін ескере отырып, пропорционалды емес ауқымды болуы мүмкін ақпаратты ашады. 19 ХҚЕС (IFRS) осы мәселелерді шешуге көмектеседі:

- еншілес компанияларға бас компанияның да, олардың қаржылық есептілігін пайдаланушылардың да қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін бухгалтерлік есептің бір ғана жиынтығын жүргізуге мүмкіндік беру мүмкіндігі;
- ақпаратты ашуға қойылатын талаптарды қысқарту-ХҚЕС (IFRS) 19 қысқартылған ақпаратты ашуға мүмкіндік береді, бұл олардың қаржылық есептерін пайдаланушылардың қажеттіліктеріне сәйкес келеді.

Түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ХҚЕС (IFRS) 14 «кейінге қалдырылған тарифтік түзетулер шоттары» (2014 жылғы 30 қаңтарда шығарылды)

14 ХҚЕС (IFRS) ұйымдарға ХҚЕС-ты алғаш қолданған кезде ҚЕХС Бухгалтерлік есеп стандарттарын қабылдаған кезде бұрын қолданылған ҚҚСП-да көзделген есеп саясатына сәйкес кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоты бойынша қалдықтарды есепке алуды жалғастыруға мүмкіндік береді. Осыған қарамастан, ҚЕХС Бухгалтерлік есеп стандарттарын қолданатын және мұндай сомаларды мойындамайтын ұйымдармен салыстыруды арттыру үшін стандарт тарифтік реттеудің әсерін басқа баптардан бөлек ұсынуды талап етеді. ҚЕХС Бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес қаржылық есептілікті ұсынатын ұйымның стандартты қолдануға құқығы жоқ. Бұл стандарт ХҚЕС Кеңесі әлі анықталмаған күннен бастап күшіне енеді.

Түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері, жалғасы

ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулері – «инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелерде активтерді сату немесе жарна салу»

Бұл түзетулер инвестор мен оның қауымдастырылған ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы активтерді сатуды немесе жарнаны қарастыру кезінде 10 ХҚЕС (IFRS) талаптары мен 28 ХҚЕС (IAS) талаптары арасындағы қайшылықты шешуге арналған. Түзетулерді қолданудың негізгі салдары, егер мәміле бизнеске қатысты болса, пайда немесе залал толық көлемде танылады. Егер активтер бизнесті білдірмесе, тіпті егер бұл активтер еншілес ұйымға тиесілі болса да, пайда мен шығынның бір бөлігі ғана танылады. 2015 жылы ХҚЕС Кеңесі осы түзетулердің күшіне ену күнін белгісіз мерзімге кейінге қалдыру туралы шешім қабылдады.

Түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ХҚЕС Бухгалтерлік есеп стандарттарын жыл сайынғы жетілдіру (2024 жылғы шілдеде шығарылған және 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді)

ХҚЕС (IFRS) 1 ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына көшу кезінде, егер ол хеджирлеуді есепке алудың «шарттарына» емес, «біліктілік критерийлеріне» сәйкес келмесе, хеджирлеуді есепке алуды тоқтату қажет екендігі түсіндірілді, бұл ХҚЕС (IFRS) 1 мен ХҚЕС (IFRS) тұжырымдамасы арасындағы сәйкессіздікке байланысты туындауы мүмкін шатасуларды жою үшін. ХҚЕС-те хеджирлеуді есепке алуға қойылатын талаптар (IFRS) 9. ХҚЕС (IFRS) 7 ұйым қатысуды жалғастыратын қаржылық активтерге қатысты тануды тоқтатқан кезде пайда немесе залал туралы ақпаратты, соның ішінде әділ құн бағалаулары «Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректерді» қамтығандығы туралы ақпаратты ашуды талап етеді. Бұл жаңа фраза сілтемені «бақыланатын нарық деректеріне негізделмеген маңызды бастапқы деректерге» ауыстырды. Бұл түзету тұжырымдаманы ХҚЕС (IFRS) 13-ке сәйкес келтіреді. Сонымен қатар, ХҚЕС енгізу жөніндегі нұсқаулықтың (IFRS) 7-нің кейбір мысалдары нақтыланды, сонымен қатар мысалдар ХҚЕС (IFRS) 7-нің көрсетілген абзацтарындағы барлық талаптарды міндетті түрде көрсетпейтіні туралы Мәтін қосылды. ХҚЕС (IFRS) 16-ға түзетулер енгізілді, бұл жалға алушы жалдау міндеттемесінің ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес өтелгенін анықтаған кезде, Жалға алушы пайда немесе шығын ретінде пайда болған пайданы немесе шығынды тану үшін ХҚЕС (IFRS) 9 басшылығын қолдануы керек. Бұл түсініктеме ұйым осы түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басында немесе басталғаннан кейін өтелген жалдау міндеттемелеріне қолданылады. ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 15 арасындағы қайшылықты жою үшін сауда-саттық дебиторлық берешегі енді «мәміле бағасы» бойынша емес, «ХҚЕС (IFRS) 15 қолдану арқылы анықталған сома» бойынша танылуы керек (ХҚЕС (IFRS) 15-те анықталғандай). Ұйым «нақты агент» болып табылатын жағдайларда, сондай-ақ 10 ХҚЕС (IFRS) B74-тармағында сипатталған қатынастар Тараптың әрекет ететіндігін анықтау үшін жағдайлардың бір ғана мысалы болып табылатындығын нақтылау үшін 10 ХҚЕС-ке (IFRS) бір мәнді емес тұжырымдарды қолдану мақсатында түзетулер енгізілді нақты агент ретінде пайымдау қажет. 7 ХҚЕС (IAS) «сатып алудың нақты құнын есепке алу әдісіне» сілтемелерді алып тастау үшін түзетулер енгізілді, ол 2008 жылдың мамырында ХҚЕС Кеңесі «еншілес, бірлескен бақыланатын немесе қауымдастырылған ұйымға инвестициялау құны» түзетуін шығарған кезде ХҚЕС есепке алу стандарттарынан алынып тасталды.

Түзетулер қоғамның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

4. Есептік бағалаулар мен кәсіби пайымдауларды пайдалану

Қоғамның жеке қаржылық есептілігін дайындау басшылықтан жеке қаржылық есептілік күніндегі активтер мен міндеттемелердің есептілікте көрсетілген сомаларына және есепті кезеңдегі кірістер мен шығыстардың көрсетілген сомасына әсер ететін бағалаулар мен пайымдаулар жасауды талап етеді. Басшылық үнемі өз бағалары мен болжамдарын қарастырады. Басшылық өзінің бағалаулары мен болжамдарын тарихи тәжірибеге және осы жағдайларда ақылға қонымды деп саналатын басқа да факторларға негіздейді. Нақты нәтижелер басқа Болжамдар немесе шарттар бойынша берілген бағалаулар мен пайымдаулардан өзгеше болуы мүмкін. Қоғамның жеке қаржылық жағдайын көрсету үшін келесі бағалаулар мен болжамдар маңызды болып саналады:

4. Есептік бағалаулар мен кәсіби пайымдауларды пайдалану, жалғасы

Салық салу

Қоғам есепті кезеңдегі салық салынатын табысты айқындау бөлігінде салық міндеттемелерін жалпыға бірдей белгіленген практикадан өзгеше есептеуді қабылдады. Бұл әдіс Қазақстан Республикасының салық органдарымен және Қаржы министрлігімен хат алмасуға негізделген. ӨКМ операторына салық салу бөлігінде нақты Нормативтік құқықтық актілердің болмауына байланысты елеулі пайымдаулар шығару талап етіледі және бұл пайымдаулар салық заңнамасындағы және нормативтік-құқықтық актілердегі өзгерістер немесе толықтырулар нәтижесінде өзгеруі мүмкін (9-ескертуді қараңыз).

Қаржы құралдарын бастапқы тану

Қоғам өз қызметі барысында Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сәйкес операцияларды жүзеге асырады. Қоғам бастапқыда қаржы құралдарын әділ құны бойынша таниды. Әділ құнды бағалау кезінде қоғам сауда-саттықтың пайыздық мөлшерлемелері нарықтық ставкаларға сәйкес келетіндігін немесе егер мұндай мәмілелер үшін нарықтық деректер болмаса, нарықтық емес екенін анықтау үшін кәсіби пайымдауды қолданады. Нарықтық мөлшерлемелерді анықтау үшін қоғам тәуекелсіз мөлшерлемені және тәуекел үшін қосымша сыйлықақыны қолданады. Қаржы құралдарының әділ құны туралы толық ақпарат 20-ескертпеде ашылған.

2024 жыл ішінде Қоғам Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысы шеңберінде және Экологиялық кодекске сәйкес «өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-да 120,546,836 мың теңге (2023 жыл: 20,000,000 мың теңге) мөлшерінде қаражат орналастырды. Қаржы құралдарын бастапқы тану кезінде қоғам әділ құнды нарықтық жағдайлар бойынша бағалайды.

Қоғам басшылығы Экологиялық кодекстің талаптарына талдау жүргізді және басшылық қаржы активтерінің әділ құны мен орналастырылған қаражат арасындағы айырмашылық ӨКМ қызметінің бағыттарын қаржыландыруға арналған операцияларды білдіреді деген қорытындыға келді. Кірістер сомасы (ӨКМ операторы қызметінің бағыттарын қаржыландыру үшін пайдаланылған төлем сомасы) қаржы активтерінің әділ құны мен орналастырылған қаражат арасындағы айырмаға тең. Кейіннен қоғам ӨКМ-нің ұзақ мерзімді міндеттемелерін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептелген пайыздық кірістер сомасына ұлғайтады, өйткені қоғам басшылығы бұл қаражатты «өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ қаражатын толық өтегеннен кейін экологиялық Кодексте айқындалған мақсаттарға пайдалануды жоспарлап отыр.

ӨКМ қызметінің бағыттарын қаржыландыру жөніндегі міндеттемелерді орындаудан түсетін кірістер (қызмет бағыттарын қаржыландыру үшін пайдаланылған төлемақы сомасы)

Қоғам есепке алу саясатын әзірледі, оған сәйкес кәдеге жарату төлемдері түріндегі ақшалай қаражаттың түсімдері «ӨКМ Операторының міндеттемелері» ретінде танылады және Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінде айқындалған бағыттар бойынша тиісті шығыстардың жұмсалуына қарай (оның ішінде оператордың өз функцияларын өндірушілердің (импорттаушылардың) кеңейтілген міндеттемелерін жүзеге асыруына байланысты қызметті қаржыландыру) құрамында көрсетіледі кірістер.

Қоғам кәдеге жарату төлемдері бойынша есептелген табыс салығы кәдеге жарату төлемінің қаражаты есебінен қаржыландырылатынын анықтады.

Бизнес-модельді бағалау

Қаржы активтерін жіктеу және бағалау негізгі қарыз бен пайыздық төлемдер бойынша төлемдерге, сондай-ақ бизнес-модельдің тестілеу нәтижелеріне байланысты. Қоғам белгілі бір бизнес мақсаттарына жету үшін қаржылық активтерді басқару механизмін көрсететін деңгейде бизнес-модельді анықтайды.

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің және «KEGOC» АҚ облигацияларының қазынашылық міндеттемелеріне инвестициялардың мақсаттары (12-Ескертпе) ақшалай қаражат жасау үшін, сондай-ақ өтімділікті қолдау мақсаттары үшін ұсталады. Қоғам «шарттық ақша ағындарын алу және/немесе сату үшін ұстап қалу» бизнес-моделінің мақсаттарын сақтайды, өйткені қоғам шартта көзделген ақша ағындарын алу мақсатында қаржы активтерін ұстайды, сондай-ақ неғұрлым табысты инвестициялар үшін қолайлы жағдайлар туындаған кезде осы активтерді сату үшін тиісінше осы активтер әділ құны бойынша бағаланатын жіктелді басқа жиынтық кіріс арқылы.

4. Есептік бағалаулар мен кәсіби пайымдауларды пайдалану, жалғасы

Қаржы құралдарын бағалау

20-ескертпеге сәйкес, белгілі бір қаржы құралдарының әділ құнын бағалау кезінде қоғам бақыланатын нарықтық көрсеткіштерге сүйенбейтін бастапқы деректерге негізделген әдістерді пайдаланады. Бұл ескертпеде есептеулерде қолданылатын негізгі болжамдар егжей-тегжейлі көрсетілген.

Қоғам басшылығы таңдалған әдістер мен қолданылған болжамдар қаржы құралдарының әділ құнын анықтауға жарамды деп санайды.

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау-бағалау әдістемесін, модельдерін және бастапқы деректерін пайдаланатын маңызды бағалау. Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әдіснамасының егжей-тегжейлері 20-ескертпеде және 3-ескертпеде ашылған. Келесі компоненттер несиелік шығындар үшін бағалау резервіне айтарлықтай әсер етеді:

- күтілетін несиелік шығындарды бағалау деңгейін анықтау: жеке құралдарға негізделген;
- дефолт анықтамасы қолданылады;
- қамтамасыз етуді бағалау кезінде қабылданған пайымдауларды қоса алғанда, дефолт болған жағдайда шығынды бағалау;
- несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуін бағалау критерийлері.

Қоғам күтілетін несиелік шығындарды бағалау үшін расталған болжамды ақпаратты пайдаланды. Қоғам сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктердің (Standard & Poor 's, Fitch, Moody' s) рейтингтік жүйелері негізінде тәуекел деңгейін бағалауды пайдаланады. Ұйымдардың несиелік рейтингін анықтау кезінде бұл рейтингтік агенттіктер болжамды макроэкономикалық болжамдар мен түрлі сценарийлерді ескереді. Осылайша, күтілетін кредиттік залалдарды бағалау кезінде осы кредиттік рейтингтерді есепке алғанда, қоғам осы макроэкономикалық жорамалдар мен сценарийлерді де ескереді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қоғам басшылығы климаттың өзгеруіне байланысты мәселелер осы жеке қаржылық есептілікте қабылданған бағалау мәндері мен пайымдауларға әсер етеді деп күтпейді.

5. Қызмет көрсетуден түскен түсім

мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Бюджеттік бағдарламаларды іске асырудан түсетін түсім	363,713	257,694
Басқа кірістер	14,592	–
	378,305	**257,694**

Бюджеттік бағдарламаларды іске асырудан түскен түсімдер және өзге де түсімдер кезең ішінде танылады.

6. Көрсетілген қызметтердің өзіндік құны

мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Жалақы және тиісті салықтар	433,171	392,268
Қауіпті қалдықтарды кәдеге жарату	48,683	275,598
Іссапар шығындары	16,581	12,511
Тозу және амортизация	3,694	3,734
Басқалары	5,981	2,155
	508,110	**686,266**

7. ӨКМ Операторының функциясын жүзеге асыруға байланысты жалпы және әкімшілік шығыстар мен әкімшілік шығыстар

мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Жалақы және тиісті салықтар	2,101,490	1,886,787
Кеңсені жалға алу және коммуналдық қызметтер	246,531	234,528
Брокерлік және қаржылық қызметтер	99,206	31,206
ААЖ техникалық сүйемелдеу және қызмет көрсету	69,827	45,743
Мердігерлік қызметтер	73,740	27,326
Директорлар кеңесін ұстау бойынша шығыстар	52,354	37,999
Көлік қызметтері бойынша шығыстар	46,123	22,447
Сақтандыру бойынша шығыстар	35,980	44,311
Мүшелік жарналар	34,108	–
Аудиторлық және консалтингтік қызметтер	26,965	21,757
Ақпараттық және имидждік сүйемелдеу бойынша қызметтер	25,500	–
Іссапар шығындары	22,669	8,614
Қызметкерлерді даярлау және олардың біліктілігін арттыру	20,034	8,145
Хостингті жалға алу	4,235	22,377
Байланыс және интернет қызметтері	624	9,599
Басқалары	89,521	50,873
	2,948,907	**2,451,712**

2024 жылы Қоғамның жалпы және әкімшілік шығыстары 2,309,619 мың теңгені құрады (2023 жыл: 1,889,905 мың теңге). ӨКМ Операторының функциясын жүзеге асыруға байланысты әкімшілік шығыстар 2024 жылы 639,288 мың теңгені құрады (2023 жыл: 561,807 мың теңге). Бұл шығыстар негізінен өндірушілердің (импорттаушылардың) кеңейтілген міндеттемелері операторының қызметімен айналысатын қызметкерлердің жалақысы мен тиісті салықтарымен ұсынылады.

8. Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер

мың теңге	Шама мен.	2024 жыл	2023 жыл
Депозиттік шоттар бойынша пайыздық кірістер		24,072,544	16,077,039
Репо мәмілелері бойынша пайыздық кірістер		9,167,359	16,770,012
Бағалы қағаздар бойынша пайыздық кірістер		8,046,800	189,486
Процентный доход по ценным бумагам		2,923,090	538,636
Қаржы мекемелерінде орналастырылған қаражат дисконт амортизациясы	10	2,493,691	576,942
Басқа пайыздық кірістер		107,047	60,411
		46,810,531	**34,212,526**

9. Табыс салығы бойынша шығыс

Қоғам үшін қолданылатын салық ставкасы 2024 жылы 20% -. құрайды, бұл қазақстандық компаниялардың табыс салығының ставкасын білдіреді (2023 жыл: 20%). 20% мөлшерлеме 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерін есептеу үшін пайдаланылды.

мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	40,989,578	32,067,718
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша Шығыс	97,951	223,438
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	**41,087,529**	**32,291,156**

Қоғамның жеке қаржылық есептілігінде көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мен табыс салығы ставкасына көбейтілген салық салуға дейінгі бухгалтерлік пайда арасындағы салыстыру төменде келтірілген:

мың теңге	Шама мен.	2024 жыл	2023 жыл
Салық салуға дейінгі пайда		78,634,202	60,654,611
Қазақстандағы табыс салығының ставкасы		20%	20%
Нормативтік мөлшерлеме бойынша табыс салығы		**15,726,840**	**12,130,922**
Табыс салығы бойынша түзетулер қоғамның салықтық есебі (*)	19	36,799,368	29,472,672
Сыйақы бойынша салық салынбайтын табыстың салықтық әсері		(4,027,450)	(3,499,627)
Салық базасын өзгертпейтін өзге де кірістер		(7,359,793)	(5,894,534)
Басқа тұрақты айырмашылықтар		(51,436)	81,723
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар		**41,087,529**	**32,291,156**

* Қоғам қабылдаған ағымдағы салық есебіне сәйкес есепті кезеңдегі салық салынатын табыс ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есепте көрсетілген кәдеге жарату төлемінен түсетін түсімдердің жиынтық сомасы мен пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы жеке есепте көрсетілген ӨКМ операторы қызметінің бағыттарын қаржыландыруға арналған нақты шығыстар арасындағы айырма ретінде есептеледі. Қоғам бұл сомалар болашақ кезеңдердің салық салынатын пайдасын анықтау кезінде шегерімдердің пайда болуына әкеледі деп күтпейді.

9. Табыс салығы бойынша шығыс, жалғасы

2024 жылғы уақыт айырмашылықтарының қозғалысы:

мың теңге	01 қаңтар 2024 жыл	Пайда немесе шығын құрамында көрсетілген	Басқа жиынтық табыстың құрамында көрсетілген	31 желтоқсан 2024 жыл
Бағалау міндеттемелері	9,540	4,573	–	14,113
Демалыс резервтері	76,284	13,964	–	90,248
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған Резерв	37,009	15,293	–	52,302
Салықтар	6,129	1,007	–	7,136
Бағалы қағаздарға Инвестициялар	107,512	–	(600,925)	(493,413)
Кәдеге жарату төлемдерінің түсуі	(239,820)	(129,126)	–	(368,946)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(42,469)	(3,662)	–	(46,131)
Бойынша міндеттемелердің жиынтығы кейінге қалдырылған салық	**(45,815)**			**(744,691)**
Уақыт айырмашылықтарын өзгерту		**(97,951)**	**(600,925)**	

2023 жылғы уақыт айырмашылықтарының қозғалысы:

мың теңге	01 қаңтар 2023 жыл	Пайда немесе шығын құрамында көрсетілген	Басқа жиынтық табыстың құрамында көрсетілген	31 желтоқсан 2023 жыл
Бағалау міндеттемелері	46,354	(36,814)	–	9,540
Демалыс резервтері	46,303	29,981	–	76,284
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған Резерв	15,887	21,122	–	37,009
Салықтар	4,266	1,863	–	6,129
Бағалы қағаздарға Инвестициялар	–	–	107,512	107,512
Кәдеге жарату төлемдерінің түсуі	–	(239,820)	–	(239,820)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(5,461)	230	(37,238)	(42,469)
Жиынтық (активтер)/міндеттемелер кейінге қалдырылған салық	**107,349**			**(45,815)**
Уақыт айырмашылықтарын өзгерту		**(223,438)**	**70,274**	

10. Қаржы мекемелеріндегі шоттар

мың теңге	Валюта	Өтеу күні	Тиімді сыйақы мөлшерлемесі	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Өрт сөндіру техникасының тұтынушылық сұранысын ынталандыру	KZT	23.10.2031	13.27%	19,513,465	–
Төтенше жағдайлар министрлігі үшін техника сатып алуды қаржыландыру	KZT	10.10.2039	15.15%	16,599,849	–
Жол-пайдалану техникасын сатып алуға тұтынушылық сұранысты ынталандыру	KZT	29.12.2031	15.15%	8,585,224	–
Ауыл шаруашылығы техникасының тұтынушылық сұранысын ынталандыру	KZT	12.08.2037	14.87%	5,205,073	4,531,196
Автобустардың тұтынушылық сұранысын ынталандыру	KZT	10.10.2054	13.27%	3,134,905	–
Ауыл шаруашылығы техникасының тұтынушылық сұранысын ынталандыру	KZT	31.10.2038	14.87%	2,933,501	2,553,897
Жеңіл автокөліктердің тұтынушылық сұранысын ынталандыру	KZT	16.05.2052	14.67%	2,349,352	2,050,931
Зауыттар салу бойынша өндеу саласындағы жобаларды қаржыландыру	KZT	до 2036 года	от 13.27% до 15,15%	1,464,498	–
Автобустардың тұтынушылық сұранысын ынталандыру	KZT	16.11.2052	17.19%	359,103	306,375
Жалпы баланстық құн				**60,144,970**	**9,442,399**
Күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резервін шегергенде				(99,525)	(13,605)
Баланстық құн				**60,045,445**	**9,428,794**

Қоғам кәдеге жарату төлемдерінен түскен ақшалай қаражатты Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінде белгіленген талаптарды басшылыққа ала отырып жібереді. Қоршаған ортаның жай-күйін жақсартуға бағытталған өндеуші саладағы жобаларды қаржыландырудың бекітілген қағидаларына сәйкес Қоғам Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 2 қыркүйектегі №604 қаулысына сәйкес «өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ға қаражатты мынадай мақсаттарға орналастырады:

— Өрт сөндіру техникасының тұтынушылық сұранысын ынталандыру шарасы: 2024 жылдың қазан айында қоғам орман өрттерінің пайда болуының алдын алуды және оларды орман мекемелері мен табиғат қорғау ұйымдарының сөндіруін ұйымдастыру үшін экологиялық талаптарға сәйкес келетін отандық өндірістің өрт сөндіру техникасын сатып алуды қаржыландыру үшін 35,000,000 мың теңге көлемінде қаражат орналастырды. Осы салым бойынша өтеу мерзімі 2031 жылғы 23 қазанға дейін. Сыйақы мөлшерлемесі салымның бүкіл мерзімі үшін біржолғы төлеммен 0.1% құрайды. Орналастырылған қаражаттың кепілмен қамтамасыз етілуі болмайды. Бастапқы тану кезінде бұл қаражаттың әділ құны жылдық 13.27% нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, келісімшарттық болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы анықталды. Орналастырылған қаражат пен мәміле жасалған күнгі әділ құн арасындағы айырма 15,940,807 мың теңге мөлшерінде дисконт түрінде танылды.

10. Қаржы мекемелеріндегі шоттар, жалғасы

— Тауар Төтенше жағдайлар министрлігі үшін техника сатып алуды қаржыландыру: 2024 жылдың қазан айында Қоғам Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар және су ресурстары және ирригация министрліктері ұйымдарының техникалық базасын жаңарту үшін экологиялық талаптарға сәйкес келетін отандық өндіріс техникасын сатып алуды қаржыландыру үшін 50,000,000 мың теңге көлемінде қаражат орналастырды. Осы салым бойынша өтеу мерзімі 2039 жылғы 10 қазанға дейін. Сыйақы мөлшерлемесі салымның бүкіл мерзімі үшін біржолғы төлеммен 0.1% құрайды. Орналастырылған қаражаттың кепілмен қамтамасыз етілуі болмайды. Бастапқы тану кезінде бұл қаражаттың әділ құны жылдық 15.15% нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, келісімшарттық болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы анықталды. Орналастырылған қаражат пен мәміле жасалған күнгі әділ құн арасындағы айырма 33,917,852 мың теңге мөлшерінде дисконт түрінде танылды.

— Жол-пайдалану техникасын сатып алуға тұтынушылық сұранысты ынталандыру: 2024 жылғы желтоқсанда қоғам автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператордың республикалық және халықаралық маңызы бар автомобиль жолдарын күтіп-ұстау үшін экологиялық талаптарға сәйкес келетін отандық өндірістің жол-пайдалану техникасын сатып алуды қаржыландыру, оның ішінде осындай жобалар қаржыландырылған міндеттемелерді өтеуге қаражатты пайдалану үшін 17,000,150 мың теңге мөлшерінде қаражат орналастырды. Осы қойынды бойынша өтеу мерзімі 2031 жылғы 29 желтоқсанға дейін. Сыйақы мөлшерлемесі салымның бүкіл мерзімі үшін біржолғы төлеммен 0.1% құрайды. Орналастырылған қаражаттың кепілмен қамтамасыз етілуі болмайды. Бастапқы тану кезінде бұл қаражаттың әділ құны жылдық 15.15% нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, келісімшарттық болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы анықталды. Орналастырылған қаражат пен мәміле жасалған күнгі әділ құн арасындағы айырма 8,442,612 мың теңге мөлшерінде дисконт түрінде танылды.

— Ауыл шаруашылығы техникасының тұтынушылық сұранысын ынталандыру □ 2023 жылғы қазанда және 2022 жылғы тамызда қоғам тиісінше 20,000,000 мың теңге және 30,000,000 мың теңге көлемінде қаражат орналастырды. Қазақстан Республикасында тұтынушылық сұранысты ынталандыру және өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасын жаңарту арқылы қоршаған ортаның жай-күйін жақсартуға бағытталған өңдеу өнеркәсібіндегі жобаларды қаржыландыру нысаналы мақсат болып табылады. Осы салымдар бойынша өтеу мерзімі тиісінше 2038 жылғы 31 қазанға және 2037 жылғы 12 тамызға дейін. Сыйақы мөлшерлемелері салымдардың бүкіл мерзімі үшін біржолғы төлемдермен 0.1% құрайды. Орналастырылған қаражаттың кепілмен қамтамасыз етілуі болмайды. Бастапқы тану кезінде бұл қаражаттың әділ құны жылдық 14.87% - дан 15.00% - ға дейінгі нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, келісімшарттық болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы анықталды. Мәмілелер жасалған күнге орналастырылған қаражат пен әділ құн арасындағы айырма 17,526,873 мың теңге және 28,137,003 мың теңге мөлшерінде дисконт түрінде танылды.

— Автобустардың тұтынушылық сұранысын ынталандыру: 2024 жылдың қазан айында және 2022 жылдың қарашасында Қоғам тиісінше 15,000,000 мың теңге және 30,000,000 мың теңге көлемінде қаражат орналастырды. Мақсатты мақсат-тұтынушылық сұранысты ынталандыру және автобустарды жаңарту арқылы қоршаған ортаның жағдайын жақсартуға бағытталған өңдеу өнеркәсібіндегі жобаларды қаржыландыру. Осы салымдар бойынша өтеу мерзімі 2054 жылғы 10 қазанға дейін және 2052 жылғы 16 қараша, тиісінше. Сыйақы мөлшерлемелері салымдардың бүкіл мерзімі үшін біржолғы төлемдермен 0.01% құрайды. Орналастырылған қаражаттың кепілмен қамтамасыз етілуі болмайды. Бастапқы тану кезінде бұл қаражаттың әділ құны жылдық 13.27% - дан 17.19% - ға дейінгі нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, келісімшарттық болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы анықталды. Мәмілелер жасалған күнге орналастырылған қаражат пен әділ құн арасындағы айырма 11,951,634 мың теңге және 29,741,185 мың теңге мөлшерінде дисконт түрінде танылды.

— Жеңіл автокөліктердің тұтынушылық сұранысын ынталандыру: 2022 жылғы мамырда қоғам өңдеу өнеркәсібіндегі тұтынушылық сұранысты ынталандыру және көлік құралдарын жаңарту арқылы қоршаған ортаны жақсартуға бағытталған жобаларды қаржыландыру үшін 100,000,000 мың теңге көлемінде қаражат орналастырды. Осы салым бойынша өтеу мерзімі 2052 жылғы 16 мамырға дейін. Сыйақы мөлшерлемесі салымның бүкіл мерзімі үшін біржолғы төлеммен 0.1% құрайды. Орналастырылған қаражаттың кепілмен қамтамасыз етілуі болмайды.

10. Қаржы мекемелеріндегі шоттар, жалғасы

Бастапқы тану кезінде бұл қаражаттың әділ құны жылдық 14.67% нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, келісімшарттық болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы анықталды. Орналастырылған қаражат пен мәміле жасалған күнгі әділ құн арасындағы айырма 98,271,438 мың теңге мөлшерінде дисконт түрінде танылды.

— Зауыт құрылысы бойынша өңдеу саласындағы жобаларды қаржыландыру: 2024 жыл ішінде қоғам қайта пайдалануға, өңдеуге, қайта өңдеуге, сұрыптауға, кәдеге жаратуға, кәсіпкерлік субъектілеріне берілетін материалдық-техникалық базаны жетілдіруге дайындық бойынша зауыттар мен өндірістерді салу жөніндегі өңдеу саласындағы жобаларды қаржыландыру үшін 3,546,686 мың теңге көлемінде қаражат орналастырды. Осы салымдарды өтеу мерзімі әртүрлі кезеңдерге ие және 2036 жылға дейін өтеледі. Сыйақы мөлшерлемесі салымның бүкіл мерзімі үшін биржолғы төлеммен 0.1% құрайды. Орналастырылған қаражаттың кепілмен қамтамасыз етілуі болмайды. Бастапқы тану кезінде бұл қаражаттың әділ құны жылдық 13.27% - дан 15.15% - ға дейінгі нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, келісімшарттық болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы анықталды. Орналастырылған қаражат пен мәміле жасалған күнгі әділ құн арасындағы айырма 2,101,728 мың теңге мөлшерінде дисконт түрінде танылды.

Қоғам «өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ның берілген қарыздарын бастапқы тану күніне нарықтық пайыздық мөлшерлемені айқындау үшін мынадай жорамалдарды пайдаланды:

— тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемелер Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі шығарған ұзақ мерзімді облигациялардың кірістілігі негізінде анықталды;
— несие тәуекелі үшін қоғам сыйлықақысы.

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау мақсатында несиелік мекемелердегі қаражат қалдықтары несиелік тәуекел деңгейінің 1 сатысына жатады. Күтілетін несиелік шығындарды бағалау тәсілі келесідей Ескертпе 20. 2024 жыл ішінде қоғам күтілетін кредиттік залалдарды 85,920 мың теңге (2023 жыл: 4,440 мың теңге) мөлшерінде есептеді.

11. Ақша қаражаттары және олардың баламалары

мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Есеп айырысу шоттарындағы ақша қаражаттары	18,929	393,765
Депозиттік шоттардағы ақша қаражаттары	83,531,348	132,831,411
Өтеу мерзімі 90 күнге дейінгі «кері репо» мәмілелері	100,213,071	144,292,481
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған Резерв	(9,133)	(36,329)
	183,754,215	**277,481,328**

Қоғам кәдеге жарату төлемдерінен алынған уақытша бос ақшалай қаражатты қысқа мерзімді депозиттерге, сондай-ақ өтеу мерзімі үш айға дейінгі бағалы қағаздарға орналастырады.

Депозиттік шоттардағы ақша қаражаттары депозиттер болып табылады. Депозиттер бойынша сыйақының пайыздық мөлшерлемесі жылдық 10.75% - дан 15.9% - ға дейін (2023 жыл: жылдық 14.50% - дан 15.75% - ға дейін).

Қоғамның ақша қаражаттарына және олардың баламаларына қатысты кредиттік тәуекелге ұшырауы туралы ақпарат 20-ескертпеде ашылған.

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғам Қазақстан қор биржасында өтеу мерзімі үш айға дейінгі кері «репо» мәмілелерін жасасты. Көрсетілген шарттар кепілінің мәні мемлекеттік компаниялардың борыштық және үлестік бағалы қағаздары болып табылады, олардың әділ құны 2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мынадай түрде ұсынылған.

11. Ақша қаражаттары және олардың баламалары, жалғасы

мың теңге		2024 жылғы 31 желтоқсан		2023 жылғы 31 желтоқсан	
	Құнды қағаз	Баланстық құн	Әділ құн	Баланстық құн	Әділ құн
«ҚазМұнайГаз ҰК» АҚ	Акциялар	81,820,191	81,770,741	80,882,791	80,882,791
«Кселл» АҚ	Акциялар	18,392,880	18,385,552	–	–
«ҚазАгроҚаржы» АҚ	Облигациялар	–	–	24,071,645	24,071,645
«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ	Облигациялар	–	–	13,741,502	13,741,502
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	Облигациялар	–	–	11,705,910	11,705,910
«Кселл» АҚ	Акциялар	–	–	10,148,909	10,148,909
«Самұрық-Қазына ҰӘҚ» АҚ	Облигациялар	–	–	1,150,753	1,150,753
«Қазақтелеком» АҚ	Акциялар	–	–	1,143,283	1,143,283
«Азық-түлік келісім-шарт корпорациясы ҰК» АҚ	Облигациялар	–	–	942,968	942,968
«НК Қазақстан темір жолы» АҚ	Облигациялар	–	–	504,720	504,720
		100,213,071	**100,156,293**	**144,292,481**	**144,292,481**

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанына құқықтық қорғаумен қамтамасыз етілген неттинг туралы Бас келісімнің не осыған ұқсас Келісімнің қолданысына жататын өзара есепке алынуға жататын қаржы құралдары:

мың теңге	Қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген өзара есепті орындағанға дейінгі жалпы сомалар (а)	Қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген өзара есептің жалпы сомасы (б)	Нетто-қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген өзара есеп айырысу жүргізілгеннен кейінгі сома (в) = (а) - (б)	Қаржы жағдайы туралы жеке есепте көрсетілген неттинг туралы Бас келісімнің немесе осыған ұқсас келісімдердің қолданысына жататын сомалар		
				Қаржы құралдары (г)	Алынған ақшалай қамтамасыз ету (д)	Нетто-тәуекел сомасы (в) - (г) - (д)
2024 жыл: «Кері репо»	100,213,071	–	100,213,071	100,213,071	–	–
2023 жыл: «Кері репо»	**144,292,481**	**–**	**144,292,481**	**144,292,481**	**–**	**–**

11. Ақша қаражаттары және олардың баламалары, жалғасы

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау мақсатында ақша қаражаттарының қалдықтары мен ақша қаражаттарының баламалары несиелік тәуекелдің 1-сатысына жатқызылады. Күтілетін кредиттік залалды бағалауға көзқарас 20-ескертпеде келтіріледі. Жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдар бойынша бағалау резервтеріндегі өзгерістер 31 желтоқсан 2024 және 2023 төменде келтірілген:

мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	(36,329)	(15,953)
Қалпына келтірілді/(есептелді)	27,196	(20,376)
31 желтоқсанға	**(9,133)**	**(36,329)**

12. Бағалы қағаздарға Инвестициялар

мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар, соның ішінде:		
Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің қазынашылық міндеттемелері	117,792,411	–
Қазақстандық қаржы мекемелерінің облигациялары	8,182,871	6,033,212
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын бағалы қағаздар, соның ішінде:		
Қазақстандық қаржы мекемелерінің облигациялары	–	7,735,703
Минус: күтілетін несиелік шығындар үшін резерв	–	(11,843)
	125,975,282	**13,757,072**

Қоғам басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланады деп жіктейтін бағалы қағаздар бизнес-модельге сәйкес басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын бағалы қағаздар болып табылады.

— Қазақстандық қаржы мекемелерінің облигациялары «KEGOC» АҚ индекстелген купондық облигацияларына инвестициялар болып табылады. Облигациялар бойынша купондық мөлшерлеме 3% + TONIA құрайды.

— Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің қазынашылық міндеттемелері жылдық 9.00% - дан 15.35% - ға дейінгі пайыздық мөлшерлемесі бар купондық облигациялар болып табылады.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бизнес-модельге сәйкес өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар болып табылады.

— Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар «Қазақстан темір жолы ұлттық компаниясы» АҚ индекстелген купондық облигацияларына инвестициялардан тұрады. Облигациялар бойынша купондық мөлшерлеме 3% + TONIA құрайды. 2024 жылдың тамызында индекстелген купондық облигациялар толығымен өтелді.

Бағалы қағаздар, кепілмен қамтамасыз етілмейді.

13. Басқа қысқа мерзімді активтер

мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Мемлекеттік баж	351,025	192,645
Қосылған құн салығы	128,683	66,385
Басқалары	46,092	41,283
	525,800	**300,313**

14. Акционерлік капитал

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарияланған және орналастырылған жай акциялардың жалпы саны тиісінше бір акция үшін номиналды құны 1,000 теңгені құрайтын 288,763 дана және 288,763 дана құрайды.

2023 жыл ішінде қоғам акционерлік капиталды 130,560 мың теңгеге ұлғайту туралы жариялады. Акционерлік капиталды толықтыру «ӨКМ Операторы» ЖШС-не қатысу үлесінің 100% -ение салуды білдірді.

Қоғамның жалғыз акционері Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Шартты бөлу бойынша резервтер

Қоғамның Жалғыз акционерінің шешіміне - Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрлігінің 2022 жылғы 6 мамырдағы бұйрығына сәйкес «ӨКМ Операторы» ЖШС жүзеге асыру кезеңінде туындаған құқықтарды (талаптарды) және міндеттемелерді беру туралы шешім қабылданды.

Тапсыру актілеріне сәйкес активтердің 222,720,942 мың теңгесі және міндеттемелердің 242,786,568 мың теңгесі берілді. Беру активтерінің нәтижелері бойынша қабылданған активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық ретінде 20,047,626 мың теңге мөлшеріндегі сома 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте танылды, өйткені қаржылық есептілікті дайындау үшін тұжырымдамалық негіздерге сәйкес - меншік иелерінің пайдасына бөлу және олардың тарапынан жарналар алынып тасталады пайда немесе залал деп танылады және капитал құрамында танылады.

15. ӨКМ Операторының ұзақ мерзімді міндеттемелері

мың теңге	Шама мен.	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
1 қаңтарға		9,442,399	4,107,429
Қысқа мерзімді бөліктен түсу ӨКМ Операторының міндеттемелері	**18**	48,192,203	2,473,127
ӨКМ қызметінің бағыттарын қаржыландыру үшін ұзақ мерзімді міндеттемелерді есептеу		2,493,691	2,861,843
31 желтоқсанға		**60,128,293**	**9,442,399**

2024 және 2023 жылдар ішінде қоғам «өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ға тиісінше 120,546,836 мың теңге және 20,000,000 мың теңге көлемінде қаражат бөлді. Сыйақы мөлшерлемелері орналастырылған қаражаттың бүкіл мерзімі үшін біржолғы төлеммен жылдық 0.01% - дан 0.1% - ға дейін құрайды. 2024 жылы орналастырылған қаражат пен мәміле жасалған күнгі әділ құн арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында 72,354,633 мың теңге (2023 жыл: 17,526,873 мың теңге) мөлшерінде танылды (10-Ескертпе).

2023 жылғы қазанда қоғам өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасының қарыз шартына қосымша келісім жасасты, нәтижесінде өтеу мерзімі 20 жылдан 15 жылға дейін өзгерді. Шарт талаптарының өзгеруі бастапқы қаржы активін тануды тоқтатуға және кейіннен өзгертілген қаржы активін тануға әкелді.

15. ӨКМ Операторының ұзақ мерзімді міндеттемелері, жалғасы

Бастапқы тану кезінде борыштық қаржы активінің әділ құнын анықтау үшін қоғам келісімшарттық ақша ағындарына 14.87% дисконттау мөлшерлемесін қолданды.

Нәтижесінде бастапқы тану сәтінде қаржы активінің әділ құны 4,455,106 мың теңгені құрады, қаржы активінің 2,284,901 мың теңге мөлшеріндегі баланстық және әділ құны арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылды (10-Ескертпе).

ӨКМ қызметінің бағыттарын қаржыландыру үшін ұзақ мерзімді міндеттемелерді есептеу «өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-да орналастырылған қаражат бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістерді қоғам танитын кезеңдер ішінде операциялық шығыстар құрамында танылады. 2024 жыл ішінде тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша пайыздық кірістер 2,493,691 мың теңгені құрады (2023 жыл: 576,942 мың теңге).

16. Сауда және өзге де кредиторлық берешек

мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Сауда кредиторлық берешек	316,492	334,990
Автомобиль көлігін ынталандыру бойынша кредиторлық берешек	–	4,300
Өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасын ынталандыру бойынша кредиторлық берешек	–	3,000
Басқа кредиторлық берешек	28,044	17,490
	344,536	**359,780**

17. Бағалау міндеттемелері

мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Демалыс бойынша Резерв және қызметкерлермен өзге де есеп айырысулар	451,242	381,418
Қалдықтарды, қаптамаларды және автокомпоненттерді жинау және кәдеге жарату бойынша есептелген резервтер	70,563	47,699
	521,805	**429,117**

Қалдықтарды, қаптамаларды және автокомпоненттерді жинау және кәдеге жарату жөніндегі бағалау міндеттемелері Қалдықтарды кәдеге жарату жөніндегі контрагенттердің орындаған жұмыстары бойынша алдын ала есептеулерге қатысты танылды, бірақ оларға қатысты есепті күнге тиісті шоттар қойылмады.

2024 жыл ішінде қоғам қызметкерлермен демалыс және өзге де есеп айырысу бойынша резервтерді 69,824 мың теңге (2023 жыл: 149,966 мың теңге) мөлшерінде таныды. 2024 жыл ішінде қоғам қалдықтарды, қаптамаларды және автокомпоненттерді жинау және кәдеге жарату бойынша 22,864 мың теңге мөлшерінде резервтерді таныды (2023 жыл: 218,104 мың теңге мөлшерінде қалпына келтірілді).

18. ӨКМ Операторының қысқа мерзімді міндеттемелері

Басшылық жыл сайын пайдаланудың ықтимал мерзімдерін негізге ала отырып, ӨКМ міндеттемелерінің тұсаукесерін өткізеді. ӨКМ Операторының міндеттемелерінің тұсаукесері бекітілген Инвестициялық саясат негізінде келесі қаржы жылында ӨКМ операторы қызметінің бағыттарын қаржыландыру төлемдерінің болжамды деңгейіне сүйене отырып бағаланады. Операциялық қызмет бойынша шығындарды есептеу уәкілетті органмен келісілген. Талдау нәтижелеріне сүйене отырып, басшылық ӨКМ Операторының 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндеттемелерінің барлық сомасы алдағы 12 ай ішінде пайдаланылады және тиісінше қысқа мерзімді міндеттемелердің құрамында көрсетіледі деген шешім қабылдады.

мың теңге	Шама мен.	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға		243,746,600	141,085,947
Кәдеге жарату төлемдерін жинау		306,212,857	269,060,484
Кәдеге жарату төлемдерін қайтару		(135,644)	(655,222)
Қаржыландыру үшін пайдаланылды ӨКМ операторы қызметінің бағыттары	19	(233,121,370)	(163,056,573)
ӨКМ міндеттемелерінің ұзақ мерзімді бөлігіне ауыстырылды	15	(48,192,203)	(2,473,127)
Басқа өзгерістер		58,712	(214,909)
31 желтоқсанға		**268,568,952**	**243,746,600**

19. ӨКМ операторы қызметінің бағыттарын қаржыландыру

мың теңге	Шама мен.	2024 жыл	2023 жыл
Қызмет бағыттарын қаржыландыру үшін пайдаланылған төлем сомасы		123,328,081	115,495,221
Корпоративтік табыс салығын қаржыландыру үшін пайдаланылған төлем сомасы	9	36,799,368	29,472,672
Көлік құралдарының тұтынушылық сұранысын қаржыландыру үшін танылған дисконт	10	72,354,633	17,526,873
ӨКМ Операторының өз функцияларын жүзеге асыруына байланысты әкімшілік шығыстарды қаржыландыру үшін пайдаланылған төлемақы сомасы	7	639,288	561,807
Қызмет бағыттарын қаржыландыру		(233,121,370)	(163,056,573)
Қаржылық нәтиже		–	–

ӨКМ қызметін жүзеге асыру кезінде ӨКП операторы ретінде қоғам алынған кәдеге жарату ақысын Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінде айқындалған қызмет бағыттарын қаржыландыруға пайдаланады. Пайдаланылған кәдеге жарату төлемінің сомасы ӨКМ операторының қызметін жүзеге асыру кезінде есептелген шығыстарға сәйкес келеді. ӨКМ операторы қызметінің бағыттары және қаржыландыру мөлшері бойынша ақпарат төменде келтірілген.

мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Экологиялық таза көлік құралдарын өндірушілерді қаржыландыру және ынталандыру	104,588,627	103,322,294
Ауыл шаруашылығы техникасын өндірушілерді қаржыландыру және ынталандыру	18,162,155	11,812,071
Адвокаттар мен нотариустардың қызметтері	491,355	356,558
Басқалары	85,944	4,298
	123,328,081	**115,495,221**

20. Әділ құн және тәуекелдерді басқару

Қаржылық тәуекелдерді басқару

Қаржы құралдарын пайдалану қоғамды тәуекелдің келесі түрлеріне ұшыратады:

— несиелік тәуекел;
— өтімділік тәуекелі;
— нарықтық тәуекел.

Тәуекелдерді басқарудың негізгі принциптері

Қоғамның тәуекелдерді басқару саясаты қоғам ұшырайтын тәуекелдерді анықтау және талдау, тәуекелдің рұқсат етілген шекті мәндерін және тиісті бақылау тетіктерін белгілеу, сондай-ақ тәуекелдерді бақылау және белгіленген шектеулерді сақтау мақсатында әзірленген. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйелері нарықтық жағдайлар мен қоғам қызметінің өзгеруіне байланысты өзгерістер енгізу қажеттілігі тұрғысынан үнемі талданады. Қоғам барлық қызметкерлер өздерінің рөлі мен міндеттерін түсінетін реттелген және пәрменді бақылау жүйесін құру мақсатында оқыту мен басқарудың стандарттары мен рәсімдерін белгілейді.

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел-бұл қоғамның қаржылық шығынға ұшырау қаупі, өйткені контрагенттер қаржы құралы немесе клиенттік келісімшарт бойынша өз міндеттемелерін орындамайды. Қоғам өзінің операциялық қызметімен және инвестициялық қызметімен, соның ішінде есеп айырысу шоттарындағы ақша қалдықтарымен байланысты несиелік тәуекелге ұшырайды.

Несиелік тәуекелді жіктеу жүйесі

Кредиттік тәуекелді бағалау және кредиттік тәуекел деңгейі бойынша қаржы құралдарын жіктеу мақсатында Қоғам сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктердің рейтинг жүйелері негізінде тәуекел деңгейлерін бағалауды пайдаланады. Сыртқы рейтингтерді контрагенттерге S&P, Moody ' s және Fitch сияқты тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктер тағайындайды. Бұл рейтингтер жалпыға қол жетімді. Мұндай рейтингтер мен дефолт ықтималдығының тиісті диапазондары келесі қаржы құралдары үшін қолданылады: ақша қаражаттары және олардың баламалары, қаржы институттарындағы қаражат және бағалы қағаздарға Инвестициялар.

Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау (ОК)

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау кезінде қолданылатын негізгі бастапқы деректер мыналарды қамтиды:

— дефолт ықтималдығы (PD);
— дефолт болған жағдайда шығын (LGD);
— дефолт тәуекеліне ұшыраған кредиттік талаптың шамасы (EAD).

«Дефолт ықтималдығы» көрсеткіші берілген уақыт аралығындағы дефолт ықтималдығын бағалау болып табылады. Ол белгілі бір уақыттағы жағдай бойынша бағаланады. Есептеу статистикалық рейтингтік модельдерді қолдануға негізделген және бағалау контрагенттер мен тәуекелдердің әртүрлі санаттарына бейімделген құралдарды қолдану арқылы жүзеге асырылады. Дефолт ықтималдығы шарттық өтеу мерзімдерін ескере отырып бағаланады. Бағалау дефолт ықтималдығына әсер ететін болашақ шарттарды ескере отырып түзетілген ағымдағы шарттар негізінде жасалады.

«Дефолт кезіндегі шығындар» көрсеткіші дефолт кезінде пайда болатын шығындарды бағалау болып табылады. Қоғамның қаржы активтері бойынша LGD көрсеткіші 70.0% мөлшерінде беріледі.

«Дефолт тәуекеліне ұшыраған кредиттік талаптың шамасы» көрсеткіші борыштың негізгі сомасы мен пайыздарды өтеуді қоса алғанда, есепті күннен кейінгі күтілетін тәуекел өзгерістерін ескере отырып, болашақта дефолт күніндегі тәуекелді бағалауды білдіреді. Күтілетін кредиттік залалдарды есептеуде қаржы активін өтеу күніне дейінгі нақты мерзім ескеріледі.

20. Әділ құн және тәуекелдерді басқару, жалғасы

«Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар» басқару моделінде қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде ықтимал дефолт оқиғаларының басталуынан туындайтын залалдар бағаланады. «12 айлық күтілетін кредиттік залал» моделі есепті кезеңнің соңынан бастап 12 ай ішінде немесе егер ол бір жылдан аз болса, қаржы құралы бойынша дефолт оқиғаларының басталуынан туындайтын, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдың бір бөлігін білдіреді.

Дефолт ықтималдығын бағалау үшін қоғам дефолтты тәуекелге ұшырау төмендегі критерийлердің біріне немесе бірнешеуіне сәйкес келетін жағдай ретінде анықтайды:

- қарыз алушының шартта көзделген төлемдерді кешіктіруі 90 күннен асады;
- қарыз алушы төлем қабілетсіз;
- қарыз алушы қаржылық шартты (шарттарды)бұзды;
- қарыз алушының банкроттық рәсімін бастау ықтималдығы артады.

Ақпаратты ашу үшін қоғам дефолт анықтамасын құнсызданған активтердің анықтамасына сәйкес келтірді.

Бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінің болуын немесе болмауын бағалау жеке және топтық негізде жүзеге асырылады. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары, қаржы институттарындағы қаражат және бағалы қағаздарға инвестициялар үшін несиелік тәуекелдің едәуір өсуі төменде көрсетілген критерийлерді бақылау арқылы жеке негізде бағаланады. Сауда және басқа дебиторлық берешекке қатысты несиелік тәуекелдің едәуір өсуі мерзімі өткен берешек күндерінің санына байланысты топтық негізде бағаланады.

Қоғамның тәуекелдерді басқару бөлімшесі кредиттік тәуекелді олардың тиісті сипаты тұрғысынан айтарлықтай ұлғайту фактісін айқындау үшін пайдаланылатын өлшемшарттарға мерзімді мониторингті және тексеруді жүзеге асырады. Бастапқы танылған сәттен бастап, егер қаржылық активтер 30 күннен артық кешіктірілсе, несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі байқалады деген болжам жоққа шығарылмайды.

Қоғам келесі сандық, сапалық немесе шектеу критерийлерінің біреуі немесе бірнешеуі орындалған кезде қаржы құралы бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі байқалды деп санайды.

Барлық қаржылық активтер үшін:

- төлемді 30 күнге кешіктіру;
- дефолт ықтималдығының өзгеруіне негізделген сандық критерий;
- контрагенттерді талдауға негізделген сапа критерийлері;
- егер контрагенттің сыртқы кредиттік рейтингі (болған жағдайда) бастапқы танылған сәттен бастап екі немесе одан да көп тармаққа төмендесе.

Осы жеке қаржылық есептілікте танылатын күтілетін кредиттік залалдардың деңгейі бастапқы танылған сәттен бастап қарыз алушының кредиттік тәуекелінің Елеулі ұлғаюының болуына байланысты болады. Бұл тәсіл күтілетін несиелік шығындарды бағалаудың үш сатылы моделіне негізделген. 1 кезең-бастапқы тану кезінде құнсызданбаған және осы сәттен бастап ол бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы болмаған қаржы құралы үшін кредиттік залалдарға арналған бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар негізінде құрылады. 2-кезең-егер бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекелдің едәуір өсуі анықталса, қаржы құралы 2-кезеңге ауыстырылады, алайда ол әлі құнсызданған болып саналмайды, бірақ несиелік шығындар бойынша бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындар негізінде құрылады. 3-кезең-егер қаржы құралы құнсызданған болса, ол 3-кезеңге ауыстырылады және шығындар үшін бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындар негізінде құрылады. Активтің 3-кезеңге ауысуы нәтижесінде ұйым жалпы баланстық құн негізінде пайыздық кірісті тануды тоқтатады және пайыздық кірісті есептеу кезінде баланстық құнға күтілетін несиелік шығындарды шегергендегі активтің тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолданады.

20. Әділ құн және тәуекелдерді басқару, жалғасы

Несиелік тәуекелді едәуір арттыру критерийлері бұдан былай орындалмайтындығы туралы дәлелдер болған жағдайда, құрал 1-кезеңге қайта ауыстырылады. Егер қаржы активі сапалық белгі негізінде 2-кезеңге ауыстырылса, қоғам оның сақталуына немесе өзгеруіне көз жеткізу үшін осы белгінің мониторингін жүзеге асырады.

Жалпы алғанда, күтілетін несиелік шығындар несиелік тәуекелдің келесі параметрлерінің көбейтіндісіне тең: дефолт кезіндегі берешек, дефолт ықтималдығы және жоғарыда анықталған дефолт кезіндегі шығындар құралдың тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолдана отырып, дисконтталған құнға дейін дисконтталған. Күтілетін кредиттік залалдар қаржы құралының қолданылу мерзімі ішінде әрбір болашақ ай үшін кредиттік тәуекел параметрлерін (дефолт кезіндегі берешек, дефолт ықтималдығы және дефолт болған жағдайда залал) болжау жолымен айқындалады.

Сауда және басқа дебиторлық берешек

Сатып алушылармен байланысты несиелік тәуекелді басқаруды әрбір бизнес бірлігі сатып алушылармен байланысты несиелік тәуекелді басқаруға қатысты қоғам белгілеген саясатқа сәйкес жүзеге асырады.

Құнсыздануды тану қажеттілігі қоғам басшылығының тәжірибесі мен пайымдауына сүйене отырып, күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін бағалау резервтерінің матрицасын пайдалана отырып, әрбір есепті күні талданады. Бағалау резервтерінің ставкалары төлемнің кешіктірілген күндерінің санына байланысты белгіленеді. Есептеулер ықтималдықты ескере отырып өлшенген нәтижелерді, ақшаның уақытша құнын және есепті күнге қол жетімді өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжамды болашақ экономикалық жағдайлар туралы негізделген және расталған ақпаратты көрсетеді.

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтер матрицасын пайдалана отырып, сауда және басқа дебиторлық берешек бойынша Қоғамның кредиттік тәуекелге ұшырауы туралы ақпарат берілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан		
мың теңге	**Жалпы баланстық құн**	**Күтілетін кредиттік шығындар**	**Күтілетін пайыз несиелік шығындар**
Мерзімі өткен жоқ	–	–	–
1-90 күнге кешіктірілген	23,101	–	–
Мерзімі 91 күннен асады	241,776	(241,776)	100.00%
	264,877	**(241,776)**	**91.28%**

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтер матрицасын пайдалана отырып, сауда және басқа дебиторлық берешек бойынша Қоғамның кредиттік тәуекелге ұшырауы туралы ақпарат берілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсан		
мың теңге	**Жалпы баланстық құн**	**Күтілетін кредиттік шығындар**	**Күтілетін пайыз несиелік шығындар**
Мерзімі өткен жоқ	4,711	(2,136)	45.34%
1-90 күнге кешіктірілген	172	(172)	100.00%
Мерзімі 91 күннен асады	240,016	(240,016)	100.00%
	244,899	**(242,324)**	**98.95%**

20. Әділ құн және тәуекелдерді басқару, жалғасы

Ақша қаражаты және олардың баламалары, қаржы мекемелеріндегі қаражат (өтеу мерзімі 90 күнге дейінгі «репо» операцияларын қоспағанда)

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы активтерінің баланстық құны мынадай түрде ұсынылған:

мың теңге	Рейтингтік агенттік	Ұзақ мерзімді несиелік балл	2024 жылғы 31 желтоқсан
«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ	Moody's	Baa3	60,144,970
«Банк ЦентрКредит» АҚ	Moody's	Ba1	29,729,839
«ForteBank» АҚ	Fitch	BB	18,496,929
«Bank RBK» АҚ	Moody's	Ba2	17,663,063
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	Fitch	BBB-	16,811,291
«Altyn Bank» АҚ	Fitch	BBB	626,173
«Ситибанк Қазақстан» АҚ	Moody's	Aa3	222,982
Жалпы баланстық құн			**143,695,247**
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған Резерв			(100,555)
Баланстық құн			**143,594,692**

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы активтерінің баланстық құны мынадай түрде ұсынылған:

мың теңге	Рейтингтік агенттік	Ұзақ мерзімді несиелік балл	2023 жылғы 31 желтоқсан
«Банк ЦентрКредит» АҚ	Fitch	BB-	55,622,405
«ForteBank» АҚ	Fitch	BB	49,043,361
«Altyn Bank» АҚ	Fitch	BBB	15,244,873
«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ	Moody's	Ba2	9,442,399
«Bank RBK» АҚ	Moody's	Ba3	5,008,900
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	Fitch	BBB-	4,976,944
«Ситибанк Қазақстан» АҚ	Fitch	A+	3,328,693
Жалпы баланстық құн			**142,667,575**
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған Резерв			(16,275)
Баланстық құн			**142,651,300**

90 күнге дейінгі мерзімге жасалған «кері репо» мәмілелері

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қоғамда жалпы сомасы 100,213,071 мың теңгеге «кері репо» мәмілелері бойынша қалдықтар болды, Moody ' s және Fitch рейтингтік агенттіктерінің деректері бойынша BB+ - тен BBB+ - ке дейінгі кредиттік рейтингі бар мемлекеттік компаниялардың бағалы қағаздары қамтамасыз ету болып табылады (2023 жылғы 31 желтоқсан: жалпы сомасы 144,292,481 мың теңге, Standard & Poor 's, Moody' s және Fitch рейтингтік агенттіктерінің деректері бойынша BB+ - тен BBB-ға дейінгі кредиттік рейтингі бар мемлекеттік компаниялардың бағалы қағаздары қамтамасыз ету болып табылады).

20. Әділ құн және тәуекелдерді басқару, жалғасы

Бағалы қағаздарға Инвестициялар

Қоғам қаражатты тек өтімді бағалы қағаздарға және несиелік тәуекелі өте төмен контрагенттерге инвестициялау арқылы несиелік тәуекелге ұшырауын шектейді.

Басшылық несиелік ұпайлардың өзгеруін белсенді түрде бақылайды және қоғам тек жоғары несиелік рейтингі бар бағалы қағаздарға инвестиция салғанын ескере отырып, басшылық өзінің контрагенттері тарапынан дефолттардың пайда болуын күтпейді.

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қоғам ұстайтын қаржы құралдарына тек Fitch рейтингтік агенттігі тағайындаған BBB-несиелік рейтингі бар листингілік облигациялар кіреді.

Қоғамның 2024 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы Жеке есептің құрамдас бөліктері бойынша кредиттік тәуекелге барынша ұшырауы олардың 125,975,282 мың теңге мөлшеріндегі баланстық құнымен ұсынылған (2023 жылғы 31 желтоқсан: 13,757,072 мың теңге).

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі-бұл қаржылық міндеттемелерге байланысты міндеттерді орындау кезінде қоғамның қиындықтарға тап болу қаупі, олар бойынша есеп айырысу ақша қаражатын немесе басқа қаржылық активті беру арқылы жүзеге асырылады. Қоғамның өтімділікті басқаруға деген көзқарасы, мүмкін болған жағдайда, қоғамда өз міндеттемелерін қалыпты және стресстік жағдайларда өтеу үшін жеткілікті өтімді қаражаттың тұрақты болуын қамтамасыз ету, қолайсыз шығындардың туындауына жол бермеу және қоғамның беделіне қауіп төндірмеу болып табылады.

Өтімділік тәуекеліне ұшырау

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық міндеттемелерді өтеудің қалған дисконтталмаған шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген:

мың теңге	Талап бойынша	Бір жылға дейін	1 жастан 5 жасқа дейін	5 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық активтер					
Қаржы мекемелеріндегі шоттар	–	19,620	45,565,110	254,719,730	300,304,460
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	18,929	183,735,286	–	–	183,754,215
Бағалы қағаздарға Инвестициялар	–	125,975,282	–	–	125,975,282
Сауда және басқа дебиторлық берешек	–	23,101	–	–	23,101
	18,929	**309,753,289**	**45,565,110**	**254,719,730**	**610,057,058**
Қаржылық міндеттемелер					
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	–	344,536	–	–	344,536
	–	**344,536**	–	–	**344,536**
Таза позиция	**18,929**	**309,408,753**	**45,565,110**	**254,719,730**	**609,712,522**

20. Әділ құн және тәуекелдерді басқару, жалғасы

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық міндеттемелерді өтеудің қалған дисконтталмаған шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген:

мың теңге	Талап бойынша	Бір жылға дейін	1 жастан 5 жасқа дейін	5 жылдан астам	Барлығы
Қаржылық активтер					
Қаржы мекемелеріндегі шоттар	–	–	–	180,000,000	180,000,000
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	393,765	277,087,563	–	–	277,481,328
Бағалы қағаздарға Инвестициялар	–	13,757,072	–	–	13,757,072
Сауда және басқа дебиторлық берешек	–	2,575	–	–	2,575
	393,765	**290,847,210**	–	180,000,000	**471,240,975**
Қаржылық міндеттемелер					
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	–	359,780	–	–	359,780
	–	**359,780**	–	–	**359,780**
Таза позиция	**393,765**	**290,487,430**	–	**180,000,000**	**470,881,195**

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел-бұл әділ құн немесе тәуекелге ұшыраумен байланысты болашақ ақша ағындары валюта бағамдарының өзгеруіне байланысты өзгеріп отыратын тәуекел. Жағдай бойынша 2024 жылғы 31 Желтоқсанда және 2023 жылғы 31 Желтоқсанда қоғам валюталық қалдықтардың болмауына байланысты валюталық тәуекелге ұшырамайды.

Капиталды басқару

Қоғамның капиталды басқаруға қатысты негізгі мақсаттары қоғамның акционерлік капиталының құрамы мен құрылымы бойынша Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтау, сондай-ақ Қоғамның қызметін үздіксіз негізде қамтамасыз ету болып табылады.

Қоғамда формальды саясат жоқ байлықты басқару, бірақ басшылық операциялық және стратегиялық қажеттіліктерге сәйкес капиталдың тұрақты базасын сақтау саясатын ұстанады

Қоғам, сондай-ақ нарық қатысушыларының сенімін сақтау. Бұл міндеттерге қолма-қол ақшаны тиімді басқару, қоғамның кірістері мен кірістеріне тұрақты мониторинг жүргізу және ұзақ мерзімді инвестициялық жоспарлар, негізінен ӨКМ қызметін қаржыландыру үшін түсетін ақша ағындары есебінен қаржыландырылады.

Әділ құн

ХҚЕС - ке сәйкес әділ құн активті сату кезінде алынуы немесе бағалау күніне әдеттегі нарықтық мәміле шеңберінде міндеттемені беру кезінде төленуі мүмкін баға негізінде анықталады.

Әрбір есепті күнге қоғам активтер мен міндеттемелер құнындағы өзгерістерді бағалайды. Есеп саясатына сәйкес, бұл қайта бағалауды немесе қосымша талдауды қажет етуі мүмкін. Тексеру барысында алдыңғы бағалау кезінде пайдаланылған бастапқы деректер және олардың бағалау есептеулеріне, шарттарға және басқа да маңызды құжаттарға сәйкестігі талданады.

Сонымен қатар, активтер мен міндеттемелердің әділ құнының әрбір өзгеруі оның дұрыстығын растау үшін сыртқы көздерден алынған деректермен салыстырылады. Қорытынды талдауды тәуекелдерді басқару департаменті бекітеді.

20. Әділ құн және тәуекелдерді басқару, жалғасы

Әділ құнды бағалау иерархиясы

Әділ құнды анықтаудың келесі деңгейлері бар:

- 1-деңгей: белсенді нарықтардағы бірдей активтер мен міндеттемелерге баға белгіленетін (түзетілмеген) бағалар.
- 2-деңгей: тікелей (яғни бағалар сияқты) немесе жанама (яғни бағалар негізінде анықталған)бақыланатын 1-деңгей бағалары үшін қолданылатын баға ұсыныстарынан басқа бастапқы деректер.
- 3 деңгей: бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген активтер мен міндеттемелерге арналған бастапқы деректер (бақыланбайтын бастапқы деректер).

	Әділ құны			
Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер	**2024 жылғы 31 желтоқсан**	**2023 жылғы 31 желтоқсан**	**Әділ құн иерархиясы**	**Бағалау әдістемесі және негізгі бастапқы деректер**
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	125,975,282	6,033,212	2 деңгей	Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарының кірістілігін айқындау әдістемесіне сәйкес
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы мекемелеріндегі шоттар	59,403,687	9,593,126	2 деңгей	Нарықтағы ұқсас қаржы құралының дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, болашақ ақша ағындарының ағымдағы құны
	185,378,969	**15,626,338**		

Қазақстандық «KASE» қор биржасында баға белгіленетін, бірақ 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша белсенді нарығы жоқ бағалы қағаздар әділ құн иерархиясының 2-деңгейі бойынша жіктеледі. 2024 және 2023 жылдар аралығында қоғам әділ құн иерархиясының 1 және 2 деңгейлері арасында ешқандай аударым жасамады. Бағалау әдістері негізделетін барлық маңызды бастапқы деректер, мысалы, қор биржасындағы ұқсас мәмілелер туралы ақпаратқа сүйене отырып, толығымен қол жетімді.

Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының, сауда және басқа дебиторлық берешектің баланстық құны осы қаржы құралдарының қысқа мерзімділігіне байланысты олардың әділ құнына тең.

21. Шартты активтер мен міндеттемелер

Қазақстандағы шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі салыстырмалы түрде жаңа бола отырып, заңнамалық нормалардың, ресми түсіндірмелердің және сот шешімдерінің жиі өзгеруімен сипатталады, олар көбінесе анық емес және қарама-қайшы болып табылады, бұл оларды әртүрлі салық органдарының, соның ішінде ХҚЕС-ке сәйкес кірістерді, шығыстарды және жеке қаржылық есептіліктің басқа баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірлерді екіұшты түсіндіруге мүмкіндік береді.

Салықтарды есептеудің дұрыстығына қатысты тексерулер мен тергеулерді ірі айыппұлдар салуға және пайыздар алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеушілер жүргізеді. Есепті кезеңдегі салықтарды есептеудің дұрыстығы келесі үш күнтізбелік жыл ішінде тексерілуі мүмкін, бірақ белгілі бір жағдайларда бұл мерзім ұзартылуы мүмкін.

Бұл мән-жайлар Қазақстанда салық тәуекелдерінің басқа елдерге қарағанда әлдеқайда жоғары болуына әкеп соғуы мүмкін. Қоғамның басшылығы қолданыстағы салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін түсінуіне сүйене отырып, салық міндеттемелері толық көрсетілген деп санайды. Алайда, осы ережелерді тиісті органдардың түсіндіруі басқаша болуы мүмкін және егер олар өз ұстанымдарының заңдылығын дәлелдей алса, бұл осы жеке қаржылық есептілікке айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

21. Шартты активтер мен міндеттемелер, жалғасы

9-ескертпеде көрсетілгендей, қоғам есепті кезеңдегі салық салынатын табысты айқындау бөлігінде салық міндеттемелерін жалпыға бірдей белгіленген практикадан өзгеше есептеуді қабылдады. Салық салынатын табыс ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есепте көрсетілген кәдеге жарату төлемінен түсетін түсімдердің жиынтық сомасы мен пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы жеке есепте көрсетілген ӨКМ операторы қызметінің бағыттарын қаржыландыруға арналған нақты шығыстар арасындағы айырма ретінде есептеледі. Бұл әдіс Қазақстан Республикасының салық органдарымен және Қаржы министрлігімен хат алмасуға негізделген.

Қоғам басшылығы салық салынатын табысты есептеудің ағымдағы әдісін қосымша талдауға және қажет болған жағдайда қосымша түсініктеме алу үшін Қазақстан Республикасының салық органдары мен Қаржы министрлігіне жүгінуге ниетті.

Қоғам басшылығы заңнаманың тиісті ережелерін ол дұрыс түсіндірді және салық заңнамасы бөлігінде қабылданған қоғамның ұстанымы кез-келген дау туындаған жағдайда сәтті қорғалады деп санайды. Тиісінше, 2024 жылғы 31 Желтоқсанда әлеуетті салық міндеттемелері бойынша резервтер құрылмады.

Сот процестері

Кәдімгі Экономикалық қызмет барысында Қоғам әртүрлі сот процестері мен талаптардың объектісі бола алады. Қоғам нақты жағдайларды ескере отырып, елеулі міндеттемелердің туындау ықтималдығын бағалайды және міндеттемелерді реттеу үшін ресурстардың кетуі мүмкін болған кезде ғана жеке қаржылық есептілікте тиісті резервті көрсетеді және міндеттеме сомасын жеткілікті сенімділікпен өлшеуге болады.

Басшылық нақты міндеттемелер, егер олар орын алса, Қоғамның ағымдағы жеке қаржылық есептілігіне және жеке қаржылық нәтижелеріне айтарлықтай әсер етпейді деп санайды. Осы себепті резервтер осы жеке қаржылық есептілікте құрылмады.

Аяқталмаған сот процестері

Өзінің операциялық қызметін жүзеге асыру процесінде Қоғам Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сәйкес кәдеге жарату төлемдерін төлемейтін субъектілерге қатысты талапкер болып табылады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша талап-арыздар мен талаптардың жалпы сомасы 9,285, 854 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 3,699,585 мың теңге).

Кәдеге жарату төлемдерінің берешегін өндіріп алу жөніндегі жұмыстың нәтижесінде қоғам 2023 жылы өндіріп алынған берешек бойынша кәдеге жарату төлемдерін енгізу туралы 948,452 мың теңге сомасына, 2024 жылы 7,211,504 мың теңге сомасына сертификаттар берді.

22. Байланысты тараптармен операциялар

Қоғамның акционері және соңғы бақылаушы тарап

Қоғамның жалғыз акционері Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады. Қоғам акцияларының 100% мемлекеттік пакетін иелену және пайдалану құқығын жүзеге асыратын мемлекеттік орган Қазақстан Республикасының экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі (бұдан әрі – бас ұйым) болып табылады.

Аға басшы персоналдың сыйақысы

Есепті жылы аға басшы персонал алған сыйақылар әкімшілік шығыстар құрамында көрсетілген мынадай сомаларды құрады:

мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Жалақы	202,122	164,101
Тиісті салықтар	22,582	16,136
	224,704	**180,237**

22. Байланысты тараптармен операциялар, жалғасы

Байланысты тараптармен жасалатын өзге де операциялар

Қоғамның түпкілікті бақылаушы жағы Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады және бұл иелік ету Үкіметке Қоғамның қызметіне елеулі ықпал етуге мүмкіндік береді. Қоғам 24 «байланысты Тараптар» ХҚЕС (IAS) беретін, Қазақстан Республикасының Үкіметімен байланысты кәсіпорындармен операциялар бойынша оңайлатылған ашуларды ұсынуға мүмкіндік беретін босатуды қолданады.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржылық жағдай туралы жеке есепте және 2023 жылғы 31 Желтоқсанда байланысты тараптармен операциялар бойынша келесі қалдықтар көрсетілді.

мың теңге	2024 жылғы 31 желтоқсан		2023 жылғы 31 желтоқсан	
	Бас ұйым	Басқа байланысты Тараптар	Бас ұйым	Басқа байланысты Тараптар
Қаржы мекемелеріндегі шоттар	–	60,045,445	–	9,428,794
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	–	130,560	–	130,560

Аяқталған жылдардағы пайда немесе залал және басқа жиынтық кіріс туралы жеке есепте 2024 жылғы 31 Желтоқсанда және 2023 жылғы 31 Желтоқсанда байланысты тараптармен операциялар бойынша туындаған мынадай сомалар көрсетілді.

мың теңге	2024 жыл		2023 жыл	
	Бас ұйым	Басқа байланысты Тараптар	Бас ұйым	Басқа байланысты Тараптар
Қызмет көрсетуден түскен түсім	378,305	–	257,694	–
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер	–	2,600,738	–	637,353
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін бастапқы тану кезінде танылған Дисконт	–	(72,354,633)	–	(17,526,873)
Қаржы мекемелеріндегі қаражатты өтеу кестесіндегі өзгерістерден дисконтты босату	–	–	–	2,284,901
Күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резерві	–	(85,920)	–	(4,440)
	378,305	**(69,839,815)**	**257,694**	**(14,609,059)**

23. Есепті күннен кейінгі оқиғалар

2024 жылғы 31 желтоқсандағы есепті күннен кейін осы жеке қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін елеулі оқиғалар болған жоқ.